

Beslut för bildande av naturreservatet Stentjärnåsen

Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn:	Stentjärnåsen
NVR-id:	2054941
Kommun:	Härjedalen
Län:	Jämtland
Lägesbeskrivning:	Cirka 25 kilometer sydost om Funäsdalen
Centrumkoordinater:	N: 6919382 E: 390434 (SWEREF99 TM)
Fastighet:	Del av Härjedalen Funäsdalen 70:8
Markägare:	Enskilda
Förvaltare:	Länsstyrelsen Jämtlands län
Totalareal:	307,4 hektar, varav 194,8 hektar produktiv skogsmark

Innehållsförteckning

Länsstyrelsens beslut.....	3
Syftet med naturreservatet	3
Skälen för beslutet	3
Beskrivning av området.....	3
Föreskrifter	5
Undantag från föreskrifterna.....	6
Skötselplan	8
Redogörelse för ärendet.....	8
Ärendets beredning.....	8
Synpunkter på förslaget till beslut	8
Länsstyrelsens bedömning.....	11
Bedömning och motivering	11
Naturvärdesinventeringar	13
Förenlighet med riksintressen, planer och områdesbestämmelser.....	13
Naturreservatets effekt på ekosystemtjänster	14
Konsekvensutredning	15
Upplysningar.....	16
Bilagor	17

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken det område som utmärks på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat.

Beslutet riktar sig till var och en samt fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Naturreservatets namn ska vara **Stentjärnåsen**

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara och utveckla biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Områdets naturskogar, som delvis är brandpräglade, samt andra ingående naturmiljöer med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras och utvecklas.

Syftet förväntas uppnås genom fri utveckling i kombination med naturvårdsbränning eller brandefterliknande åtgärder samt slåtter.

Skälen för beslutet

Naturreservatets prioriterade bevarandevärden och därmed skälen för beslutet är:

- Grandominerad naturskog präglad av intern beståndsdynamik, inklusive kontinuitet av gamla träd och död ved i olika nedbrytningsstadier.
- Brandpräglad tallnaturskog, gamla brandskadade träd samt torrträd och lågor i olika nedbrytningsstadier.
- Bark- och vedlevande mossor, svampar, lavar, marklevande svampar, vedlevande insekter samt naturskogsgynnade och hålhäckande fåglar.

Beskrivning av området

Naturreservatet Stentjärnåsen är beläget omkring 25 kilometer sydost om Funäsdalen i västra delen av Härjedalens landskap och kommun. Området är cirka 307 hektar stort och höjden sträcker sig från 830 meter över havet, nära trädgränsen, på Brännknallens topp till omkring 567 meter över havet vid sjön Lossens strand i den nordöstra delen av naturreservatet. Lossen är en vattenkraftsreglerad sjö med 567 meter som högsta dämningshöjd och en del av Ljusnans vattensystem. Naturreservatet utgörs i huvudsak av berget Stentjärnåsens nordöstra sluttning men även delvis av Stentjärnåsens övre sluttningar mot väst och öst. Nordostsluttningen ner mot Lossens strand är delvis brant med mindre lodytor och i den nordöstra delen finns en mindre, skogbevuxen, bergbrant. Ett par bäckar rinner längs sluttningen. I sydligaste delen av området, på sydsidan av Brännknallen, ligger en brant med lodytor mot söder. Bergarten utgörs i huvudsak av sandsten (metafältspatsandsten) men i en liten del

i nordväst består bergarten i huvudsak av granit. Jordarterna består främst av morän samt en del berg i dagen och torv.

Skogen längs nordostsluttningen utgörs av gammal, senvuxen, naturskog, mestadels dominerad av gran (*Picea abies*), på frisk och ibland fuktig mark. Bitvis finns även inslag med mer talldominerad naturskog (*Pinus sylvestris*) eller barrblandskog. Andelen lövträd är låg men av de som förekommer är björk (*Betula* ssp.) det vanligaste trädslaget. Remsan längst ner i sluttningen, mellan riksvägen och sjön, täcks av gammal barrnaturskog. Upp mot Stentjärnåsens och Brännknallens toppar förekommer en del hållmarksimpediment men även högt belägna våtmarker bevuxna med en del senvuxna tallar och granar. Även i dessa högt belägna delar finns dock partier med lite mer produktiv skog.

Skogen är främst präglad av intern beståndsdynamik, där gamla träd dör och faller och nya växer upp, men även delvis av brand. Överlag är skogen flerskiktad, olikåldrig, men medelåldern på granbestånden är omkring 180 år och på tallbestånden drygt 200 år. Äldsta åldersbestämda tall är cirka 270 år och troligen finns ännu äldre tallar. Död ved utgörs främst av liggande ved och förekommer oftast sparsamt till måttligt men i mindre delar finns allmänt till rikligt med granlågor i olika nedbrytningsstadier. Brandspår i form av kolad ved förekommer.

Fältskiktet och bottenskiktet domineras främst av bärris och mossor men bitvis förekommer även inslag av lågörter, framförallt längs fukt- och källdråg. På de högt belägna våtmarkerna växer en hel del kärlväxter varav en del, som till exempel grönkulla (*Coeloglossum viride*), är kalkgynnade. I de grandominerade delarna av området har rödlistade arter av vedsvampar och lavar som indikerar lång kontinuitet av död ved och/eller en orörd skogsmiljö med hög och jämn luftfuktighet registrerats. Exempel på sådana arter är gammelgransskål (*Pseudographis pinicola*), gränsticka (*Phellopilus nigrolimitatus*) och garnlav (*Alectoria sarmentosa*). I mer tallrik skog där historiska bränder har dragit fram har förekomster av rödlistade brandgynnade arter som vedskivlav (*Hertelidea botryosa*), vedflamlav (*Ramboldia elabens*), blanksvart spiklav (*Calicium denigratum*) samt den brandberoende arten kolflarnlav (*Carbonicola anthracophila*) registrerats. Vägkanterna längs riksväg 84, som korsar naturreservatet i nedre delen av nordostsluttningen, är utpekade som artrika vägkanter och som en sträcka med kalkgynnad till kalkkrävande lågörtflora. Exempel på arter är fjällgentiana (*Gentiana nivalis*) och tätört (*Pinguicula vulgaris*). Många av arterna längs vägkanterna så som tillexempel brudborste (*Cirsium heterophyllum*) och ormrot (*Bistorta vivipara*) är slättergynnade. Ormrot är värdväxt för den starkt hotade fjärilen violett guldvinge (*Lycaena helle*) som även den kan finnas längs riksvägen.

Skogen har påverkats av en del tidigare plockhuggning och dimensionsavverkning och på en del ställen är skogen nyligen röjd på granunderväxt. I ett område i nordost förekom hyggesbruk 2021. På hygget har en del gammeltall lämnats och en produktiv bäckmiljö har lämnats orörd. En grovbruten körväg och en luftburen elledning går från områdets nordöstra hörn och västerut genom området. På toppen av Stentjärnåsen omgärdar naturreservatet en mindre vindkraftpark med

fem vindkraftverk och ett vägsystem. Dessa ligger dock strax utanför naturreservatet.

En mer omfattande beskrivning finns i skötselplanen, bilaga 4. Artförteckning finns i bilaga 5.

Föreskrifter

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § första stycket förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § andra stycket miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver föreskrifter och förbud enligt andra lagar är det förbjudet att inom naturreservatet:

1. uppföra byggnad eller annan anläggning, till exempel vindkraftverk, mast, antenn, luft- eller markledning, bro eller spång,
2. sätta upp tavla, plakat, skylt, göra inskrift eller liknande,
3. anordna upplag, utföra fyllning eller tippning, spränga, schakta, borra, gräva, markbereda, utföra någon annan typ av markbearbetning eller bedriva täkt av något slag,
4. anlägga väg, skoterled, uppställningsplats för fordon, eller liknande anläggningar,
5. dika, rensa diken, kulvertera dike, dämma, eller utföra annan åtgärd som påverkar områdets naturgivna hydrologiska förhållande,
6. utföra skogsvårds- eller skogsskötselåtgärder, eller på annat sätt fälla eller skada träd och buskar, samt flytta eller upparbeta stående och liggande döda träd eller delar av träd,
7. införa för området främmande växt- eller djurart,
8. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, tillföra kalk eller andra växtnäringsämnen.

Det är också förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd

9. riva bäverdammar eller bäverhyddor,
10. utöka områden för befintliga elledningar.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om vad ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktats tåla

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktats tåla att följande anordningar anläggs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med naturreservatet:

1. utmärkning av naturreservatets yttergränser enligt gällande anvisning,
2. uppsättning och underhåll av informationstavla och varningsskylt för iskast från vindkraftverk, vid plats markerad på karta, bilaga 1,

3. anläggande och underhåll av parkeringsplats markerad på karta, bilaga 1,
4. naturvårdsbränning, inklusive anläggande av mineraljordssträngar för brandavgränsning och brandefterföljande spridning av lavfragment, samt annat som kan behöva göras för att kunna genomföra skötselåtgärderna,
5. brandefterliknande åtgärder som till exempel katning av tallstammar (delvis barkning av nedre stammen av levande tallar för att få stammen att utveckla kådrik ved) och utglesning av yngre granunderväxt i tallrika områden, inklusive att bränna ris, kvista, barka och flytta granstammar, ta ut en del yngre granar från naturreservatet samt annat som kan behöva göras för att kunna genomföra skötselåtgärden,
6. slåtter av artrika vägkanter,
7. borttagning av främmande arter genom mekaniska metoder,
8. undersökning och dokumentation av mark, vegetation, vatten samt växt- och djurliv i uppföljningssyfte.

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas och om ordningen i övrigt i naturreservatet

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det förbjudet att inom naturreservatet:

1. gräva upp växter, plocka ris, mossor, lavar och vedlevande svampar eller på annat sätt samla in arter av alla slag annat än plocka blommor, bär och matsvamp,
2. klättra i boträd, uppehålla sig nära, eller flyga drönare nära, rovfågelbo, lya eller gryt, samla in djur eller på annat sätt medvetet skada eller störa djurlivet,
3. göra åverkan på mark, vatten, bottnar, block, växtlighet, torrträd eller annan död ved,
4. elda, annat än med medhavd ved,
5. införa och/eller sprida främmande arter och övriga för området icke naturligt förekommande arter.

Undantag från föreskrifterna

A och C-föreskrifterna ovan ska inom andra lagar och förordningar inte utgöra hinder för:

- a) förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att vidta de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B ovan,
- b) att bedriva renskötsel i enlighet med gällande lagstiftning,
- c) jakt enligt Jaktlag (1987:259)
- d) att för den Länsstyrelsens uppdrar åt att utan hinder inventera djur samt jaga med stöd av myndighetsbeslut om skyddsjakt, inklusive köra med motorfordon,
- e) fiske enligt gällande lagar och bestämmelser,
- f) underhåll av befintligt jakttorn eller att på samma plats ersätta ett gammalt jakttorn med ett nytt,
- g) att som rättighetshavare besikta, utföra normalt underhåll och reparera befintliga luftledningar, markerade på karta bilaga 1, i enlighet med den ledningsrätt som är gällande vid detta besluts ikraftträdande. Vid underhåll

och reparationer som behöver göras innanför naturreservatets gräns ska naturvårdshänsyn tas. Till exempel får körning med terränggående fordon och maskiner samt för ledningsunderhåll nödvändigt arbete endast ske inom ledningsgatan. Hänsyn ska även tas genom att äldre/gamla och/eller senvuxna träd vid befintlig kraftledningsgata lämnas i så stor utsträckning som möjligt med hänsyn till kraftledningens funktion och säkerhet. Om fällning av träd behövs av säkerhetsskäl ska högstubbar sparas. Träd med bohål/fågelbon sparas eller om det behöver tas bort om möjligt kapas ovanför bohål. Träd fällda inom naturreservatets gräns ska lämnas i naturreservatet men kan delas och dras undan från ledningsgata. Behov av terrängkörning utanför ledningsgatan ska föregås av samråd med Länsstyrelsen om behov av dispensansökan för terrängkörning. Om akuta åtgärder behöver genomföras, för att säkerställa elleverans, och som påverkar naturmiljön utanför ledningsgata ska Länsstyrelsen samrådas med i efterhand,

- h) att för tillståndsgiven vindkraftsverksamhet i anslutning till naturreservatet vålla åverkan på mark, växtlighet och död ved från befintliga vindkraftsverk när fallande is frigörs från vindkraftverkens vingar eller om haveri uppstår, samt sätta upp skyltar som varnar för iskast,
- i) att reglera vattenflödet och kraftproduktion i Ljusnan/sjön Lossen i enlighet med givna tillstånd, inklusive att för denna verksamhet utföra nödvändiga besiktnings-, reparations- och förnyelsearbeten,
- j) enklare underhåll av befintlig körväg markerad på karta, bilaga 1, genom att med dittransporterad sten fylla igen hål, röja grenar och yngre träd som stör framkomligheten, kapa och flytta träd som fallit, eller är på väg att falla, över vägen till sidan om vägen samt rensning av befintliga vägdiken,
- k) normalt underhåll av riksväg 84 markerad på karta, bilaga 1, där innebörden av normalt underhåll av väg förklaras i bilaga 3. Träd som kapas ska lämnas i naturreservatet.

Efter tillstånd från Länsstyrelsen ska A och C-föreskrifterna ovan inte heller utgöra hinder för:

- l) mer omfattande vägarbeten av riksväg 84, markerad på karta bilaga 1, än det underhåll som avses i undantag k) från föreskrifterna,
- m) att som rättighetshavare till elledning utföra mer omfattande åtgärder, utöver de åtgärder som avses i undantag g) från föreskrifterna, såsom ombyggnation av befintlig luftledning, bräddning av befintlig ledningsgata, byggande av två parallella luftledningar bredvid befintlig ledning eller byggande av en parallell luftledning samt nedgrävning av en markledning bredvid befintlig ledning, inom område markerat på karta bilaga 1. Eventuella körskador utanför ledningsgator, och innanför naturreservatets gräns, ska återställas,
- n) att som rättighetshavare till elledning anlägga och underhålla markledning inom område markerat på karta bilaga 1a. Eventuella körskador utanför kabelledningsgata, och innanför naturreservatets gräns, ska återställas,
- o) att som markägare glesa ur granunderväxt i tallrik skog genom en del fällning av granar yngre än 50 år, inklusive att ta ut de fällda granar och riset från naturreservatet. Om och när tillstånd erhållits måste samråd med förvaltare ske innan åtgärder påbörjas,
- p) uppförande av jaktorn på ny plats,

- q) röjning av buskar och mindre träd i anslutning till jaktpass i syfte att upprätthålla befintliga siktgator i skog,
- r) skötsel av fornlämningar i form av fångstgropar, markerade på karta bilaga 1,
- s) att genomföra vetenskapliga undersökningar som innefattar insamling av arter eller har annan påverkan på naturmiljön.

Skötselplan

Länsstyrelsen fastställer i enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. bifogad skötselplan, bilaga 4, för naturreservatets långsiktiga vård.

Redogörelse för ärendet

Ärendets beredning

År 2020 startade Länsstyrelsen i Jämtlands län en utredning av bildande av naturreservat av området vid Stentjärnåsen. Länsstyrelsen inventerade området samma år och efter godkännande från Naturvårdsverket kontaktades markägare och informerades om planerna att bilda naturreservat. Efter flera gränsändringar i dialog med markägare kunde Skogsstyrelsen påbörja uppdraget att mäta in områdets gränser. Efter ytterligare en gränsändring, bland annat på grund av vindkraftsparken på Stentjärnåsens topp, färdigställdes områdets gräns år 2024.

Uppdragen att värdera objektet och sköta förhandlingen har utförts av auktoriserade konsultfirmor. Värderingar slutfördes och överenskommelse om inträngsersättning slöts med markägare under 2021.

Under 2024 tog Länsstyrelsen fram ett förslag till beslut om naturreservat. Markägare, ägare av särskild rätt inom området, berörda samebyar samt ett flertal berörda myndigheter och intresseorganisationer fick möjlighet att yttra sig över förslaget.

Synpunkter på förslaget till beslut

Totalt inkom 11 yttranden till Länsstyrelsen, varav åtta med synpunkter.

Synpunkter inkom från Berg och Härjedalens miljö- och byggnämnd. Nämnden anser att förslaget är väl motiverat och lämpligt i ett landskapsperspektiv. De pekar dock på att det är troligt att naturintresserade besökare lockas att besöka området när det blir uppmärksammas som naturreservat och vill att möjligheter till parkering ges högre prioritet för att minimera risk för störning på markanvändning eller farliga trafiksituationer. Länsstyrelsen bedömer inte att Stentjärnåsen är ett prioriterat friluftslivsreservat och kommer därför inte att prioritera upp parkeringsmöjligheter. I nuläget bedömer Länsstyrelsen att det räcker med att det går att köra in på den körväg som finns vid naturreservatets entré. Om det i framtiden uppkommer behov av parkeringsplats får marköverenskommelse tecknas med markägaren. Nämnden framhåller även att

det vid naturreservatets entré bör framgå att det finns risk för iskast från vindkraftverk inom vindkraftsparkens riskområde. Länsstyrelsen har lagt in att en varningsskylt för iskast ska sättas upp i anslutning till informationstavlan för naturreservatet. Nämnden inkom även med önskemål om att bli informerade innan naturvårdsbränning. Länsstyrelsen har skrivit in under rubriken "Övriga uppgifter" i skötselplanen att Berg och Härjedalens miljö- och byggnämnd ska informeras i god tid innan naturvårdsbränning genomförs. Nämnden framför slutligen att kommunens uppfattning om riksintresset för rennärning inte framgår i remisshandlingarna, det vill säga att det i Härjedalens kommun översiktsplan redovisas att det finns ett riksintresseanspråk och inte ett beslutat riksintresse för rennärning samt att det i handlingarna står att gällande översiktsplan för Härjedalens kommun pekar ut reservatsområdet som riksintresse för rennärning. Länsstyrelsen understryker dock att detta inte stämmer då det i remisshandlingarna på sidan 10 stod att "Gällande översiktsplan i Härjedalens kommun, antagen 2020, pekar ut området ett område med riksintresseanspråk för rennärning" (ordet "som" saknades mellan området och ett men detta har lagts till i beslutet). Nämnden påpekar även att det i översiktsplanen står att kommunen ifrågasätter statens utpekande av områden som riksintresse för rennärningen på privatägd mark i Härjedalens kommun. Detta är dock en generell påpekan och tas inte upp vidare i detta naturreservatbeslut.

Generella synpunkter inkom från Sametinget om att de anser att det ska genomföras samråd med berörd sameby vid skötselåtgärder som kan medföra påverkan på renskötselverksamheten. Länsstyrelsen hänvisar till att det i naturreservatets beslut, under rubriken "Förenlighet med riksintressen, planer och områdesbestämmelser" står skrivet att hänsyn till renbete ska tas samt att det i skötselplanen under rubriken "Samråd och informerande" finns inskrivet att samråd med samebyarna ska ske i samband med planering av naturvårdsbränning.

Ruvhten sijte sameby och Svenska Samernas Riksförbund (SSR) söker en förklaring till att det under rubriken "Upplysningar" i förslaget till beslut står "Även om renskötsel enligt undantag från föreskrifter är tillåtet i naturreservatet kan det vid bedrivande av renskötsel krävas tillstånd från markägare" och vill veta varför denna formulering är medtagen i detta naturreservatsförslag. Ruvhten sijte sameby vill att meningen tas bort. Denna formulering finns numera med i naturreservatsförslaget i Härjedalens kommun och syftar till att förtydliga att naturreservatets undantag från föreskrifter för renskötsel inte ger markägarens tillstånd till renskötsel. Undantaget från föreskrifter för renskötsel gäller alltid enbart undantag från själva naturreservatets A- och C-föreskrifter. I Härjedalens kommun saknas dock en på urminnes hävd grundad renskötselrätt till vinterbetesmarker, vilket förekommer i övriga kommuner i Jämtlands län, och en del markägare och renskötare kan misstolka undantaget och tro att det innebär att Länsstyrelsen automatiskt ger tillåtelse till all renskötsel. Upplysningen ska alltså påminna om att det är markägaren som i grunden ger tillstånd för renbete på vissa marker inom Härjedalens kommun. Länsstyrelsen väljer att låta upplysningen kvarstå. SSR uppmärksammar slutligen om att det är av stor vikt att Länsstyrelsen beaktar berörd samebys synpunkter på naturreservatsbeslutet och skötselplanen.

Berörd sameby har delgivits förslaget till beslut och hade inte mer än den synpunkt som redogjorts för ovan.

Synpunkter inkom även från Trafikverket som framhåller att det inte får anläggas någon parkering eller sättas upp skyltar inom vägområdet och säkerhetszonen för väg 84. Länsstyrelsen har tagit hänsyn till detta och tagit bort parkering och informationstavlor från vägens närhet.

Synpunkter inkom från Sveriges geologiska undersökning (SGU) om att det tydligt bör framgå av reservatsföreskrifterna att undersökning och kartläggning av malmpotentiella områden samt inventering av mineralfyndigheter ska tillåtas när den utförs av statlig myndighet. SGU anser att ett undantag från föreskrifterna bör finnas. Undantaget som SGU föreslår innebär ett generellt undantag för en verksamhet som inte rymms inom syftet för naturreservatsbildningen. Syftet med naturreservatet är att ge ett långsiktigt skydd av området. Föreskrifterna ska återspegla syftet samt det allmänna intresset att bevara området. Att besluta om ett generellt undantag på det sätt SGU föreslår är inte möjligt inom Länsstyrelsens föreskriftsrätt. Föreskrifter om att tillåta en verksamhet som strider mot syftet med naturreservatet kan alltså inte meddelas. Möjlighet att söka dispens från reservatsföreskrifterna finns om behov uppstår.

Synpunkter inkom från Härjeåns angående befintliga och planerade elledningar i området. Enligt Härjeåns behöver befintlig ledningsgata för regionnätledningen trädsäkras för att uppfylla energimarknadsinspektionens leveranskrav enligt EIFS 2023:3. Härjeåns har även framfört att en ny regionnätledning samt en ny lokalnätledning, med tänkt sträckning parallellt med befintlig regionnätledning, genom naturreservatet är planerad. När det gäller lokalnätledningen råder enligt Härjeåns en viss osäkerhet om det blir en luftledning eller en markkabelledning. Härjeåns förordar att naturreservatets föreslagna gränser flyttas eller anpassas efter ovanstående behov då ombyggnationerna är av stor vikt för att klara energimarknadsinspektionens leveranskrav och klimatomställningens behov av utökad nätkapacitet för omställning till fossilfritt samhälle. Länsstyrelsen har lagt till tillståndspliktiga undantag från föreskrifter (m) och n)) för att för rättighetshavare av befintlig elledning möjliggöra breddning av befintlig ledningsgata och förstärka det regionala och lokala ledningsnätet utan krav på dispens från naturreservatets föreskrifter. Undantag m) från föreskrifter möjliggör byggande av en till luftledning för regional elförstärkning samt en luftledning eller markledning för det lokala ledningsnätet. Om rättighetshavare av elledning väljer markledning för det lokala ledningsnätet kan den läggas antingen inom område avsatt för undantag m) från föreskrifter eller i område avsatt för undantag n) från föreskrifter i nära anslutning till riksväg 84. Länsstyrelsen förordar att lokalnätledningen anläggs som markledning i anslutning till riksväg 84. Härjeåns framhåller också vikten av att vid ett akut fel kunna laga ledningen med hjälp av maskiner. Länsstyrelsen har utökat undantag g) från föreskrifter till att även gälla reparationer. Om någon typ av arbete som inte finns med i undantagen från föreskrifter behöver göras hänvisas rättighetshavare av elledning till att söka dispens från föreskrifterna.

Jämtkraft, nuvarande ägare till vindkraftparken strax utanför naturreservatets gräns, inkom med synpunkten om att det bör finnas möjlighet att sätta upp skyltar för att varna för iskast från vindkraftsblad. Länsstyrelsen har under undantag h) från föreskrifter lagt till att varningsskyltar får sättas upp. Jämtkraft påpekade även att de vill bli informerade innan naturvårdsbränning. Länsstyrelsen har skrivit in under rubriken ”Övriga uppgifter” i skötselplanen att ägare till tillståndsgiven vindkraftsverksamhet ska informeras i god tid innan naturvårdsbränning genomförs. Jämtkraft vill även att det ska framgå i att om det vid naturvårdsbränning inom naturreservatet blir en påverkan på vindkraftparken, till exempel på verk, transformatorstation och/eller elledningar, ska utföraren av naturvårdsåtgärden ansvara för detta. Staten tar på sig ansvar för eventuella skador som uppstår som en direkt följd av naturvårdsbränning och/eller till följd av försumlighet vid naturvårdsbränning.

Länsstyrelsens bedömning

Bedömning och motivering

Den topografiska variationen vid Stentjärnåsen ger varierande naturtyper med höga till mycket höga naturvärden knutna till rörligt markvatten, senvuxna gamla granar och skog med intern beståndsdynamik, senvuxna gamla tallar, brandskadad, kolad och tjärrik tallved samt våtmarker. Stentjärnåsen är huvudsakligen täckt av senvuxen, flerskiktad, barnaturskog med både grandominerad skog präglad av intern beståndsdynamik och talldominerad skog präglad av historiska bränder. I områdets högre delar förekommer inslag av torra hållmarksimpediment varvat med våtmarker medan det i nordostsluttningen med rörligt markvatten förekommer fuktig skogsmark med ökad produktivitet längre ner längs sluttningen. Uppe vid Brännknallen finns solexponerade lodytor i en sydbrant och längre ner på nordostsluttningen finns skuggiga lodytor. Tidigare skogsbränder har bidragit till en mosaik av tall- respektive grandominerad skog och barrblandskog och varit en betydelsefull del för naturvärderena knutna till brand. Dessa naturvärden finns fortfarande kvar i vissa delar av området.

Bränder ger upphov till rikliga mängder död och kolad ved samt luckiga och glesa skogar med en ökad grad av solexponering, vilket gynnar många rödlistade arter. Effektiv brandbekämpning har lett till att mer sammanhängande områden av brandpåverkad tallskog har blivit ovanliga i landskapet, vilket fått till följd att många brandberoende eller brandgynnade arter är hotade. I delar av Stentjärnåsen har även grandominerad naturskog med höga granskogsnaturvärden utvecklats. Skogen är vedsvampsrik och har hög medelbeståndsålder med en tydlig trädkontinuitet och bitvis även god kontinuitet av död ved. Den stora variationen i naturförhållanden ger en stor variation av livsmiljöer och gynnar ett brett spektrum av arter.

Naturvårdsbränning i kombination med fri utveckling kommer att främja brandgynnade arter likväl som en god kontinuitet av gamla träd och död ved. Då skogen är olikåldrig och har en hög medelålder på beståndsnivå förväntas det vara en fortsatt god tillgång till substrat för olika arter. Detta ger i sin tur stora

möjligheter för långsiktig biologisk mångfald och goda överlevnadschanser för naturvärdesarter.

Denna typ av stora naturskogar med höga naturvärden är av stor vikt för till exempel lavskrika (*Perisoreus infaustus*), spillkråka (*Dryocopus martius*), tretåig hackspett (*Picoides tridactylus*) och talltita (*Poecile montanus*). Lavskrikan är inte upptagen på 2020 års rödlista, som de andra tre fågelarterna, men är beroende av stora revir i naturskogar och 2024 uppnår enligt Skogsstyrelsen lavskrikan inte en tillfredställande populationsstorlek i Jämtlands län.

Området är med sina 307 hektar relativt stort och utgörs delvis av urskogsartad skog. Större urskogsartade skogar (över 200 hektar i sydboreal region) ska enligt ”Nationell strategi för formellt skydd av skogsmark” från 2017, prioriteras för formellt skydd. Objektet utgör även en värdefull landskapsekologisk koppling mellan mer produktiva skogsmiljöer i Ljusnans älvdal och ett stort område med glesa, lågproduktiva höghöjdsskogar med enstaka lågfjäll. Området är även en del av det stora sammanhängande området av fjällnaturskogar och fjällnära naturskogar som sträcker sig längs med hela den svenska fjällkedjan och som har en mycket stor ekosystemmångfald och en hög ekologisk funktionalitet. Bildning av naturreservat hjälper till att bevara dessa fjällnära kontinuitetsskogar.

I nordöstra delen av området finns ett hygge där en hel del gamla tallar har sparats. Hygget har tagits med som utvecklingsområde och för att även kunna inkludera de lägst liggande delarna av sluttningen, inklusive strandnära skog och en produktiv bäckmiljö, i området. Naturvärdena i de avverkade delarna kommer att kunna utökas genom naturvårdsbränning.

För att områdets värden ska bestå, behöver området undantas från skogsproduktion och annan exploatering som innebär att områdets naturvärden påtagligt skadas. *Detta motiverar till varför Länsstyrelsen har bedömt att området bör förklaras som naturreservat.* Länsstyrelsen bedömer även att nuvarande hygge med gamla tallar och den brandpräglade tallskogens naturvärden bäst bevaras och utvecklas genom naturvårdsbränning i lämpliga intervall och längre perioder (80-100 år) av fri utveckling däremellan. Alternativt kan den brandpräglade tallskogens naturvärden delvis bevaras genom brandefterliknande åtgärder som till exempel delvis barkning av nedre stamdelen av levande tallar för att få stammen att utveckla kådrik ved samt utglesning av granunderväxt.

Länsstyrelsen bedömer dessutom att rättighetsinnehavare till elledningar, i anslutning till och inom naturreservatet, ska kunna underhålla ledningarna genom undantag g) från föreskrifter, dock med största möjliga hänsyn tagen till naturreservats naturvärden. Länsstyrelsen bedömer därtill att behov av terrängkörning utanför ledningsgatan ska föregås av samråd med Länsstyrelsen och dispensansökan för terrängkörning. Länsstyrelsen bedömer samtidigt att när dispensansökan inte är möjlig, såsom när akuta åtgärder som reparationer av elledningar behöver genomföras, ska rättighetshavare av elledning samråda med Länsstyrelsen i efterhand. Detta för att rättighetshavare av elledning i samråd med Länsstyrelsen ska kunna vidta åtgärder för att i möjligaste mån återställa

eventuella skador som uppstått på naturmiljön utanför ledningsgata. För att inte försvåra samhällsviktig verksamhet i onödan, genom krav på dispensansökningar från naturreservatets föreskrifter, har Länsstyrelsen lagt till tillståndspliktiga undantag från föreskrifter (m) och n)) för elledningar. Detta för att rättighetshavare av elleverans ska kunna tillmötesgå ökande leveranskrav av el genom att utföra mer omfattande trädsäkring och förstärkning av ledningsnätet. Tillståndspliktiga undantag ger Länsstyrelsen möjlighet att tillse att arbetsinsatsen sker på ett sådant sätt att intrånget i naturreservatet och påverkan på skyddsvärdena hålls på en så låg nivå som möjligt. Även mer omfattande vägarbeten längs riksväg 84 har ett tillståndspliktigt undantag från föreskrifter, undantag l).

Naturreservatet ligger runt omkring en vindkraftspark men inget vindkraftverk ligger inom gränsen till naturreservatet. Länsstyrelsen bedömer att ett undantag från föreskrifterna som tillåter skador som kan uppstå inom naturreservatet till följd av vindbruket gör att driften av närliggande vindkraftsverk inte begränsas och att vindbruk och naturreservat därför kan samexistera i området.

Beslutet om naturreservat följer gällande riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden, samt Sveriges miljökvalitetsmål. Länsstyrelsen bedömer att beslutet bidrar till att uppfylla miljökvalitetsmålen *Storlagen fjällmiljö, Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv*.

Naturvärdesinventeringar

Naturvärdesinventeringar av naturreservatet gjordes av Länsstyrelsen Jämtlands län år 2020.

Förenlighet med riksintressen, planer och områdesbestämmelser

Nästan hela naturreservatet Stentjärnåsen, med undantag av en liten bit i nordost, berörs av riksintressena:

- Rörligt friluftsliv (Fjällvärlden i Jämtlands län; enligt 4 kap. 1 och 2 §§ miljöbalken).
- Kärnområde av riksintresse för rennäring (Stentjärdalen/Hjällåsen/Stor-Kölsjön för Ruvhten sijte sameby; enligt 3 kap. 5 § miljöbalken). För att värna riksintresset för rennäring ska särskild hänsyn tas till renbetet vid bildande och förvaltning av naturreservatet Stentjärnåsen. Att skogsmarken, i och med bildande av naturreservat, undantas från modernt skogsbruk bedöms bidra till att områdets värde för rennäringen bevaras. På samma sätt är naturvårdsbränning som förvaltningsinriktning sannolikt en förutsättning för att på lång sikt säkerställa ett bra bete medan åtgärden på kort sikt kan ha olika inverkan på betet beroende på ståndort. I samband med framtagande av bränningsplan för naturreservatet ska samråd med Ruvhten sijte sameby ske för att anpassa förvaltningen. Bränningen ska planeras så att det alltid finns kvar områden med födobärande mark så att negativa effekter ur betessynpunkt reduceras. Riksintresset i sin helhet gäller uppsamlingsområde för renar inför vinterflytten och området ger bra bete och betesro under sensommaren fram till förvintern. Betet är

variationsrikt och innehåller både lav- och myrbete och renen söker sig särskilt till området under svampsäsongen. Området för naturreservatet innehåller även en hel del gräsbete.

Länsstyrelsen bedömer att bildande av naturreservatet Stentjärnåsen går väl ihop med dessa riksintressen.

Gällande översiktsplan i Härjedalens kommun, antagen 2020, pekar ut området som ett område med riksintresseanspråk för rennäring. "Vindkraft i Härjedalens kommun - södra/östra delen. Tillägg/fördjupning Översiktsplan" från 2010 pekar inte ut området som ett område för vindkraftsutbyggnad. Dock finns en vindkraftpark med fem vindkraftverk uppe på Stentjärnåsens topp. Denna del av Stentjärnåsen ingår inte i naturreservatet.

Länsstyrelsen bedömer att detta beslut är förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med den för området gällande kommunala översiktsplanen. Vidare bedömer Länsstyrelsen att inskränkningarna i enskilds rätt att använda mark eller vatten inte går längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Naturreservatets effekt på ekosystemtjänster

Ekosystemtjänster är alla produkter och tjänster som ekosystemen ger människan och som är grunden till vår välfärd och livskvalitet. Bildandet av naturreservatet Stentjärnåsen har inverkan på ett flertal ekosystemtjänster. I tabell 1 listas de ekosystemtjänster som långsiktigt bedöms påverkas av naturreservatsbeslutet. Att bevara biologisk mångfald i betydelsen av en mångfald av livsmiljöer, arter och gener ger med stor sannolikhet en positiv påverkan på de flesta av ekosystemtjänsterna. Detta eftersom det inte alltid är känt hur arterna interagerar och vilka arter som kan vara nyckelarter eller hörnstenar i att upprätthålla de funktionella ekosystem som ligger till grund för ekosystemtjänster. Biologisk mångfald finns endast med under kategori "Stödjande" i tabell 1 men får ses som en viktig del av alla kategorier.

Att formellt skydda natur kan vara negativt för vissa ekosystemtjänster. Inom ramen för regeringens beslutade miljömål har miljö kvalitetsmål satts upp för bland annat formellt skydd av natur. I samband med detta har en övergripande bedömning gjorts av påverkan för vissa ekosystemtjänster såsom till exempel produktion av skogsråvara. En nationell politisk avvägning mellan till exempel virkesuttag och bevarande av skogar med höga naturvärden är alltså redan gjord.

Tabell 1. Bildandet av naturreservatets långsiktiga effekt på ekosystemtjänster där P står för en överlag positiv effekt och N står för en överlag negativ effekt på berörd ekosystemtjänst.

Kategori	Ekosystemtjänst	Effekt
Stödjande	Primärproduktion där växter och bakterier omvandlar oorganiska ämnen till organiska ämnen.	P
	Biologisk mångfald inklusive bevarande av livsmiljöer, hotade arter och andra arter samt genpooler.	P
	Biogeokemiska kretslopp där ekosystemen bidrar till cirkulation av grund- och näringsämnen samt vatten.	P

Kategori	Ekosystemtjänst	Effekt
	Ekologiska samspel i näringsvävans dynamik och evolutionära processer.	P
	Tillhandahållande av livsmiljöer för populationer av arter med olika funktioner under alla stadier av individernas livscykel.	P
Reglerande & bevarande	Biologisk städning, inklusive vattenrening, samt återföring av mineraler och näringsämnen via mikroorganismer, svampar, växter, djur och alger.	P
	Global klimatreglering genom kolbindning, det vill säga upptag av koldioxid, utförd av växter.	P
	Lokal klimatreglering genom skogars, växters och vattnets reglering av mikroklimat, temperatur och luftfuktighet.	P
	Pollinering och fröspridning via insekter, fåglar och andra djur.	P
	Flödesreglering och erosionsskydd såsom dämpning av avrinning, flöden och skred.	P
Försörjande	Virke.	N
	Jakt, bär- och svamplockning samt renskötsel.	P
	Biobaserade kemikalieråvaror som till exempel råmaterial för medicin, tjära och terpentin.	N
Kulturella	Uppskattning av naturen av etiska skäl och som inspirationskälla samt ett naturarv för att bevara naturens egenvärden för framtida generationer.	P
	Estetiska värden där egenskaper hos naturmiljöer möjliggör estetiska naturupplevelser.	P
	Områden som resurs för forskning, utbildning och mänsklig interaktion med naturen.	P

Konsekvensutredning

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Marita Ljung. Vid den slutliga handläggningen av ärendet deltog även länsråd Susanna Löfgren, funktionschef för naturskydd Annelie Johansson samt handläggare Maria Gylle, den sistnämnde föredragande.

Detta beslut har signerats elektroniskt och saknar därför underskrifter.

Marita Ljung

Maria Gylle

Upplysningar

Föreskrifterna under C ovan, enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas, vistas och om ordningen i övrigt inom naturreservatet, gäller omedelbart, även om de överklagas.

Den som vill göra anspråk på ersättning eller kräva inlösen av fastighet ska väcka talan hos mark- och miljödomstolen mot staten inom ett år från det att beslutet på vilket anspråket grundas har vunnit laga kraft vid påföljd att rätten till ersättning eller inlösen annars går förlorad.

Detta beslut ska enligt 27 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. kungöras i länets författningssamling och i ortstidningarna Länstidningen Tidningen Härjedalen och Östersundsposten. Sakägare anses därmed ha fått ta del av beslutet.

Även om renskötsel enligt undantag från föreskrifter är tillåtet i naturreservatet kan det vid bedrivande av renskötsel krävas tillstånd från markägare.

Länsstyrelsen i Jämtlands län är förvaltare av naturreservatet

Länsstyrelsen ska enligt 2 kap. 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13) utöva operativ tillsyn över att naturreservatets föreskrifter följs. Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Enligt 4 § skogsvårdslagen (1979:429) ska bestämmelser i denna lag eller med stöd av lagen meddelade föreskrifter inte tillämpas i den mån vad där sägs strider mot föreskrifter för naturreservatet. Det innebär till exempel att eventuella vindfällan och stormskadad skog lämnas orörda.

Spontana bränder inom naturreservatets gränser bör släckas omedelbart.

Organiserad verksamhet är tillåten inom naturreservatet, under förutsättningen att själva aktiviteten som bedrivs inte förbjuds i reservatsföreskrifterna och/eller av andra lagar och bestämmelser. Organiserad verksamhet är när en lärare eller ledare för en organisation/företag planerar att genomföra ett arrangemang med deltagare enligt förutbestämd plan/färdväg/rutt. Det är organisatörens ansvar att bedöma hur planerade aktiviteter kan komma att påverka naturen och andra utövare, samt känna till naturreservatets föreskrifter och naturvärden, miljöbalkens kunskapskrav samt skyldigheter och försiktighetsmått som följer av allemansrätten. Organisatören kan alltid kontakta Länsstyrelsen för att rådgöra om hur verksamheten bäst kan genomföras inom naturreservatet.

Vid vistelse i naturreservatet är det viktigt att utöver naturreservatets föreskrifter även följa föreskrifter och förbud enligt andra gällande lagar. Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte. Utöver föreskrifterna för

naturreservatet gäller också generella bestämmelser till skydd för naturmiljön och djurlivet, till exempel:

- hänsynsregler enligt 2 kap. 3 § miljöbalken,
- strandskydd enligt 7 kap. 13-18 §§ miljöbalken,
- fridlysning av alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon enligt jaktlagen (1987:259). Vissa andra växt- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap. miljöbalken och artskyddsförordningen (2007:845),
- hundhållning enligt 16 § i lagen (2007:1150) om tillsyn av hundar och katter,
- terrängkörning, inklusive generellt förbud mot barmarkskörning, enligt 1 § terrängkörningslagen (1975:1313). Förbud mot barmarkskörning innebär att det bara är tillåtet att köra på väl snötäckt mark. I de fall då snödjupet är litet eller snön så lös att fordonet kommer i kontakt med marken räknas körningen som barmarkskörning. Vid terrängkörning med stöd av 1 § terrängkörningsförordningen (1978:594) ska fordon, färdväg och hastighet väljas med omsorg för att minimera mark- och vegetationsskador.

Det är också viktigt att observera att föreskrifterna reglerar agerande i naturreservatet men de ger i sig inte markägarens tillstånd.

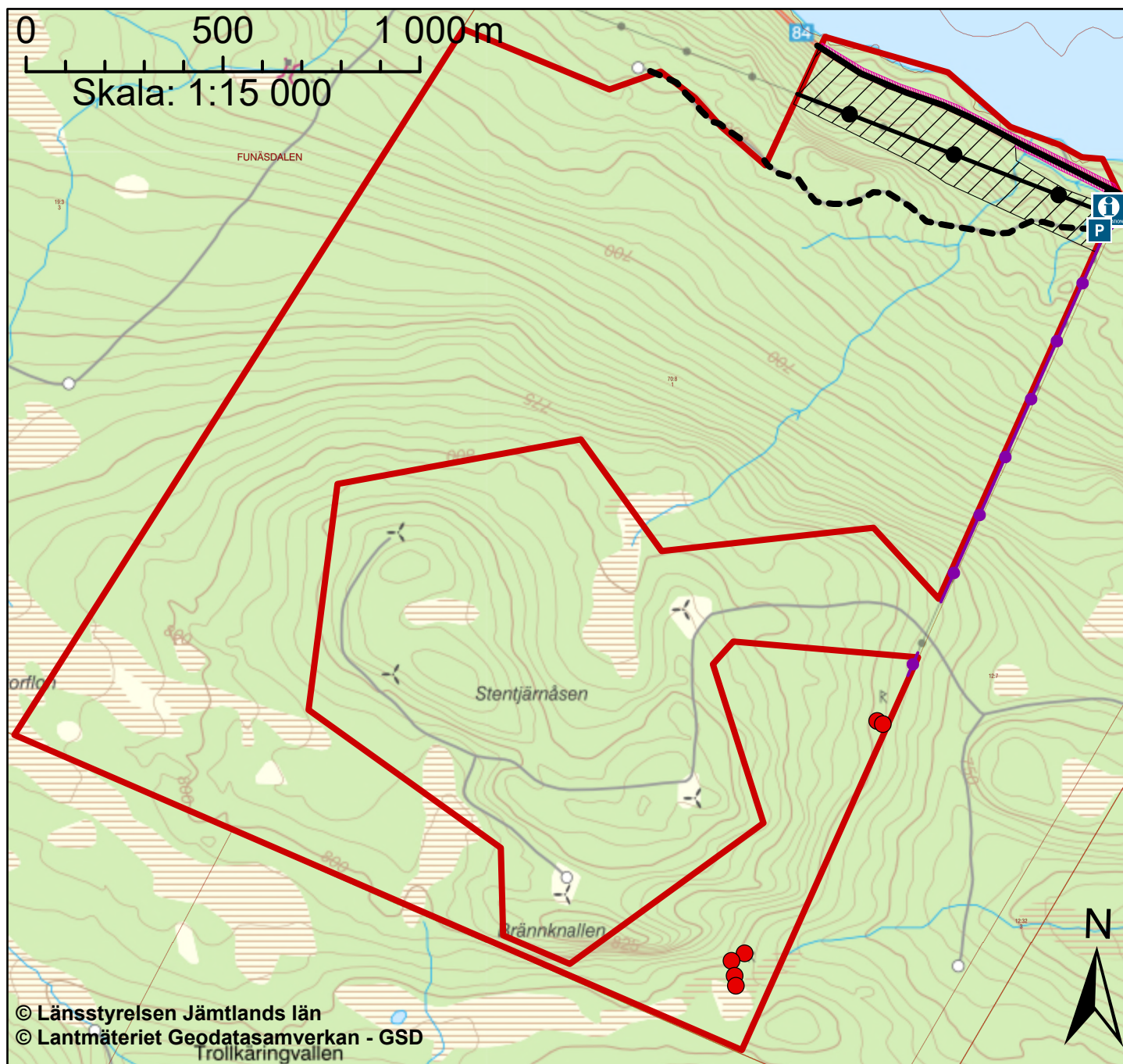
Bilagor

Nr.	Undernivå nr.	Typ av bilaga	Beskrivning
1.		Beslutskarta	Visar naturreservatets gränser samt för vilka vägar, med mera som naturreservatets föreskrifter gäller.
	1a	Detalj-karta	Visar undantagsområden för elledningar.
2.		Översikt-karta	Visar var i Jämtlands län som naturreservatet ligger.
3.		Underhåll av väg	
4.		Skötselplan	
	4a	Skötselplankarta	Skötselplankarta som visar var i naturreservatet den biologiska mångfalden förväntas främjas bäst genom olika typer av skötsel.
5.		Artförteckning	

Naturreseptat Stentjärnåsen

Beslutskarta

Gräns för naturreseptat Stentjärnåsen

Informationstavla och varningsskylt omfattade av föreskrift B2

Parkering omfattad av föreskrift B3

Fornlämning omfattad av undantag r) från föreskrifter

Ledning omfattad av undantag g) från föreskrifter

Ledning omfattad av undantag g) och m) från föreskrifter

Körväg omfattad av undantag j) från föreskrifter

Väg omfattad av undantag k) och l) från föreskrifter

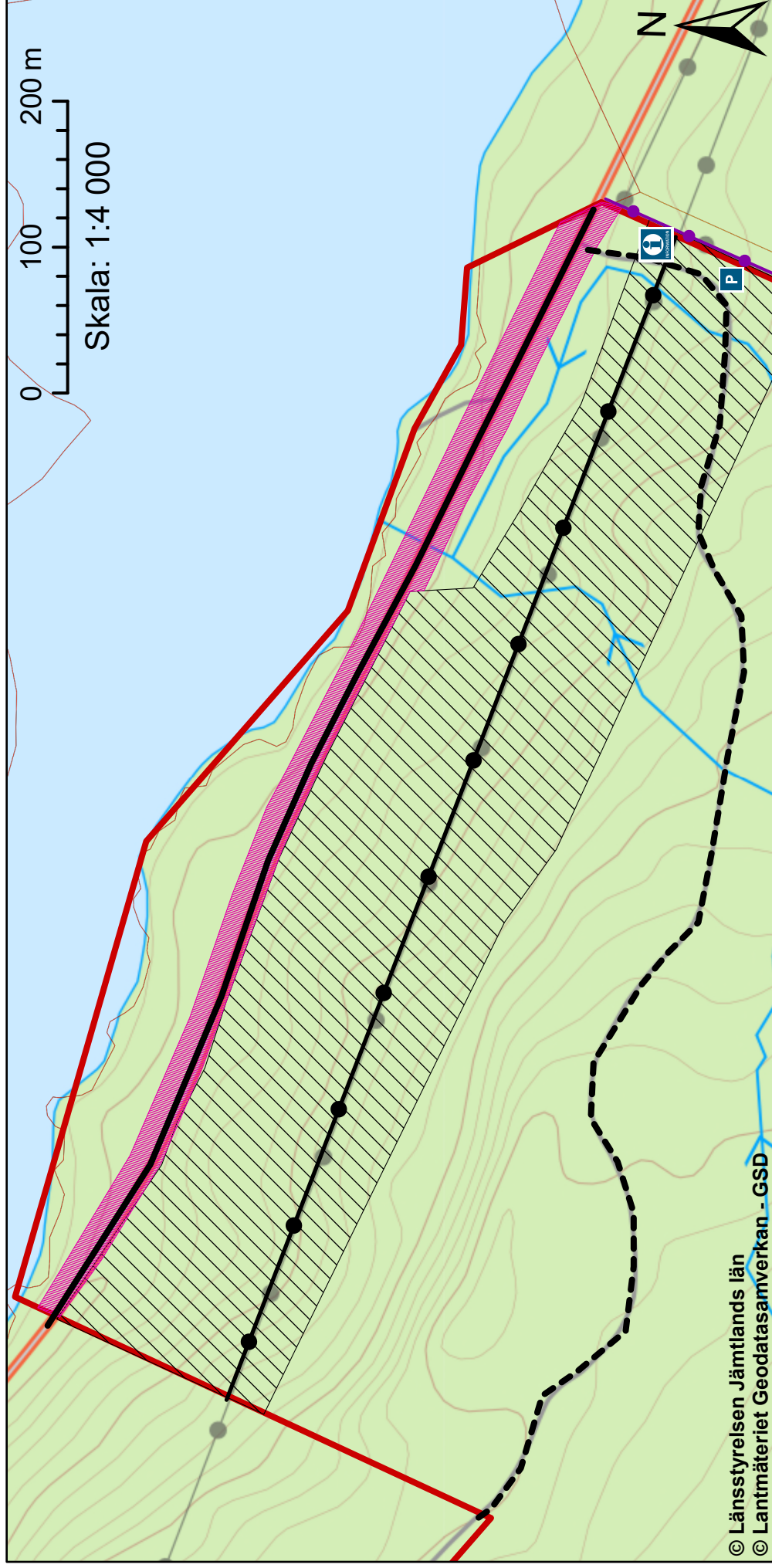
Område som omfattas av undantag m) och g) från föreskrifter

Område som omfattas av undantag n) från föreskrifter

Höjdkurvor 5 m intervall

Naturresevatet Stentjärnåsen

Detalj-karta

 Gräns för naturresevatet Stentjärnåsen

 Informationstavla och varningsskylt omfattade av föreskrift B2

 Parkering omfattad av föreskrift B3

 Ledning omfattad av undantag g) från föreskrifter

 Ledning omfattad av undantag g) och m) från föreskrifter

 Körväg omfattad av undantag j) från föreskrifter

 Väg omfattad av undantag k) och l) från föreskrifter

 Område som omfattas av undantag m) och g) från föreskrifter

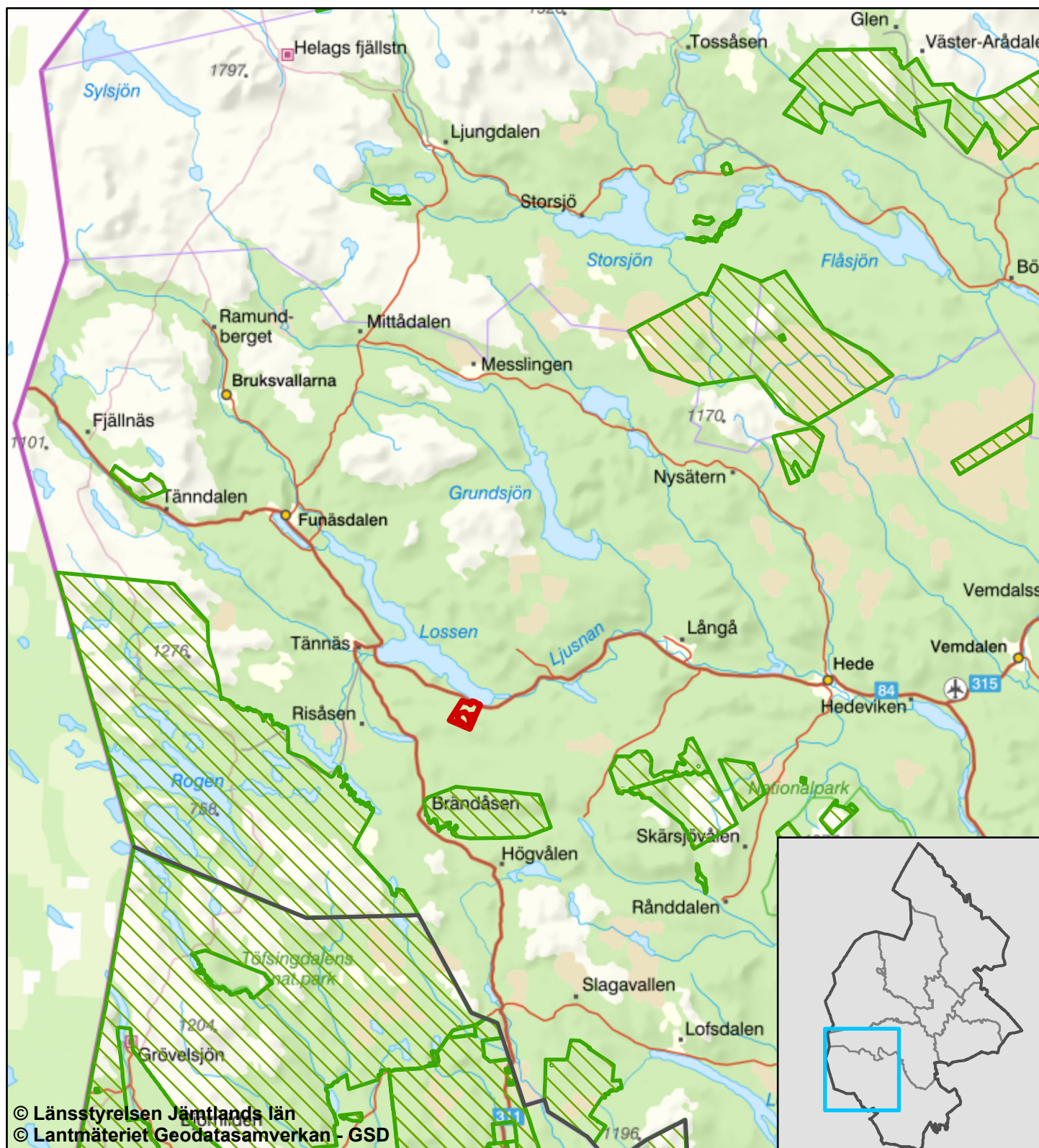
 Område som omfattas av undantag n) från föreskrifter

Höjdhöjor 5 m intervall

Naturreservatet Stentjärnåsen

Översiktskarta

- Naturreservatet Stentjärnåsen
- Övriga naturreservat

0 10 20 km
Skala: 1:500 000

Underhåll av väg

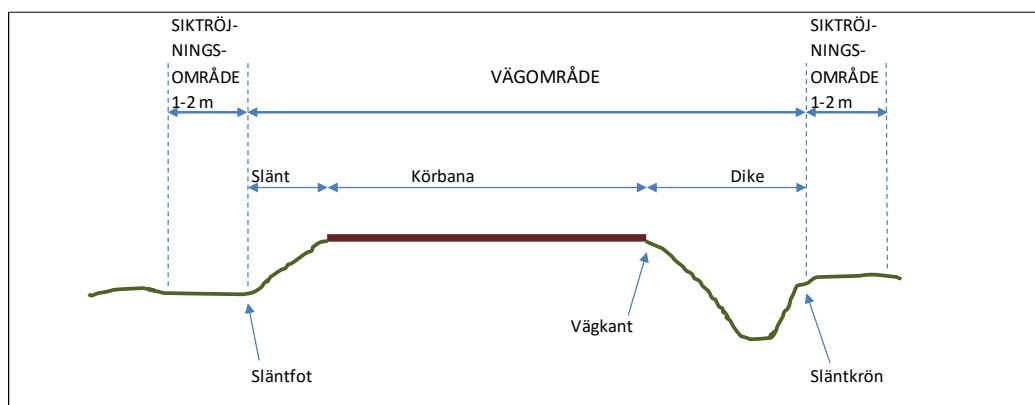
Utan hinder av naturreservatsföreskrifter äger väghållaren rätt att inom vägområdet vidta alla för vägens bestånd och brukande erforderliga åtgärder såsom till exempel dikesrensning, hyvling, grusning, dammbindning, trädfällning, sly- och buskröjning, slätter av vägkanter, trumbyten, snöröjning och halkbekämpning.

Det är väghållarens ansvar att den utrustning och de maskiner som används vid underhållsarbeten är rengjorda och att jordmassor från annan plats inte tillförs naturreservatet. Detta för att förhindra spridningen av främmande arter.

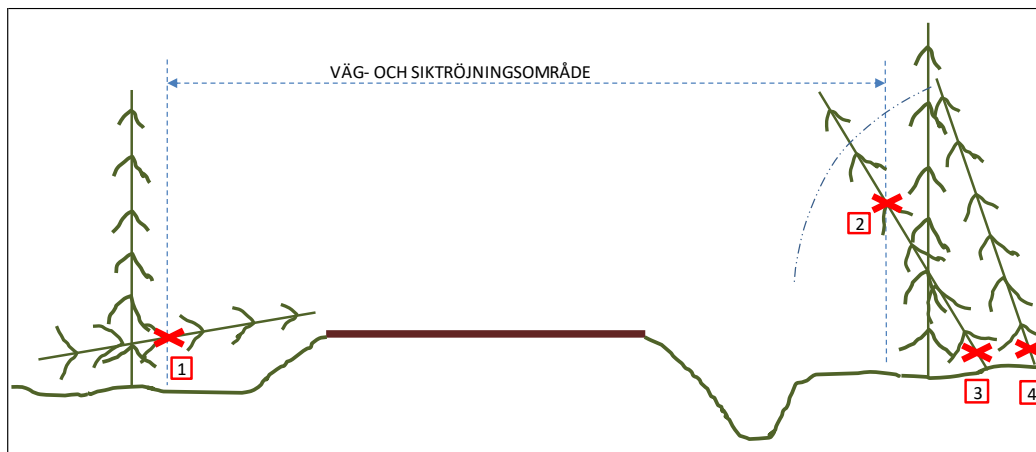
Utan hinder av naturreservatsföreskrifter äger väghållaren vidare rätt att fälla träd och röja sly och buskar samt slå utanför vägområdet, inom det så kallade siktröjningsområdet, intill en bredd av en meter där vägen är i huvudsak rak och intill en bredd om två meter i innerkurvor.

Inför större arbeten, till exempel efter omfattande stormfällning eller inför byte av vägtrumma/vägbro i vattendrag, ska Länssstyrelsen underrättas i förväg om de planerade arbetena. I vissa fall kan sådana åtgärder också kräva tillstånd från Länssstyrelsen.

Definitioner av vägområde, siktröjningsområde och väganläggningens olika delar framgår av nedanstående principskiss.

Utan hinder av naturreservatsföreskrifter äger väghållaren rätt att fälla och/eller kapa så kallade farliga kantträd med mera, i enlighet med nedanstående principskiss.

Nedfallna träd som inkräktar i vägområde och/eller siktröjningsområde får kapas i gränsen för siktröjningsområdet (1). Lutande träd som inkräktar i vägområde och/eller siktröjningsområde får kapas vid gräns för siktröjningsområdet (2) alternativt vid rot (3).

Lutande träd utanför siktröjningsområdet som riskerar att inkräkta i eller falla in i siktröjningsområdet och/eller vägområdet får kapas vid rot (4).

För samtliga fall gäller att markägaren får ta till vara de delar av fällda och/eller kapade träd, delar av träd med mera, som är inom väg- och siktröjningsområdet. Vid utförande av dessa åtgärder, liksom vid åtgärder för vägens bestånd och brukande i övrigt, skall väghållaren söka minimera åverkan i terrängen, det vill säga i möjligaste mån minimera skada på de naturvärden med mera som naturreservatet syftar till att skydda.

Skötselplan för naturreservatet Stentjärnåsen

Innehållsförteckning

BESKRIVNINGSDDEL	2
Syfte	2
Beskrivning av naturreservatet.....	2
Administrativa data	2
Områdesbeskrivning.....	2
Prioriterade bevarandevärden	5
Åtgärdsprogram för hotade arter eller livsmiljöer	6
PLANDEL	7
Skötsel och förvaltning av naturreservatets naturvärden	7
Skötselområde A – Grannaturskog och barrblandskog präglad av både intern dynamik och historiska bränder (285 hektar)	7
Skötselområde B – Utvecklingsmark för tallskog med inslag av brandrefugier (22 hektar)	9
Skötsel och förvaltning av naturreservatets friluftslivsvärden	11
Utmärkning av naturreservatets gräns.....	11
Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder	11
Övriga uppgifter.....	12
Samråd och informerande.....	12
Bränningsplan.....	12
Uppföljning	12
Tillsyn.....	12
Finansiering av naturvårdsförvaltningen	13
Källförteckning	13

BESKRIVNINGSDDEL

Syfte

Syftet med naturreservatet är att bevara och utveckla biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Områdets naturskogar, som delvis är brandpräglade, samt andra ingående naturmiljöer med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras och utvecklas.

Syftet förväntas uppnås genom fri utveckling i kombination med naturvårdsbränning eller brandefterliknande åtgärder samt slåtter.

Beskrivning av naturreservatet

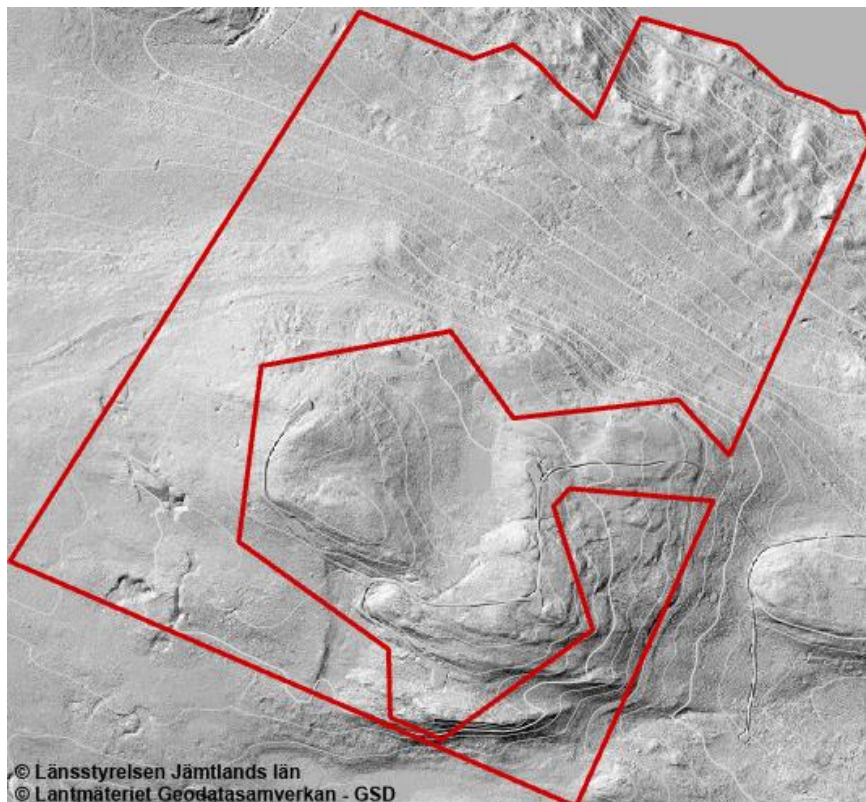
Administrativa data	
Naturreservatets namn	Stentjärnåsen
Län	Jämtland
Kommun	Härjedalen
Fastighet	Del av Härjedalen Funäsdalen 70:8
Markägare	Enskilda
Areal	307,4 hektar, varav 194,8 hektar produktiv skogsmark
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jämtlands län

Områdesbeskrivning

Landskap, läge och geologiska förhållanden

Naturreservatet Stentjärnåsen är beläget omkring 25 kilometer sydost om Funäsdalen i västra delen av Härjedalens landskap och kommun. Området är cirka 307 hektar stort och höjden sträcker sig från 830 meter över havet, nära trädgränsen, på Brännknallens topp till omkring 567 meter över havet vid sjön Lossens strand i den nordöstra delen av naturreservatet. Lossen är en vattenkraftsreglerad sjö med 567 meter som högsta dämningshöjd och en del av Ljusnans vattensystem. Naturreservatet utgörs i huvudsak av nordöstra sluttning av berget Stentjärnåsen, som även gett naturreservatet dess namn, men även delvis av Stentjärnåsens övre sluttningar mot väst och öst (figur 1). Nordostsluttningen ner mot Lossens strand är delvis brant med mindre lodytor och i den nordöstra delen finns en mindre, skogbevuxen, bergbrant. Ett par bäckar rinner längs sluttningen. I sydligaste delen av området, på sydsidan av Brännknallen, ligger en brant med lodytor mot söder.

Naturreservatet är beläget inom den naturgeografiska regionen ”Dalarnas och Härjedalens näringsfattiga område” Bergarten utgörs i huvudsak av sandsten (metafältspatsandsten) men i en liten del i nordväst består bergarten i huvudsak av granit. Jordarterna består främst av morän samt en del berg i dagen och torv.

Figur 1. Höjds-kuggningsmodell som tydliggör landskapets terrängformer inom naturreservatet Stentjärnåsen.

Skogen

Skogen längs nordostsluttningen utgörs av gammal, senvuxen, naturskog, mestadels dominerad av gran (*Picea abies*), på frisk och ibland fuktig mark. Bitvis finns även inslag med mer talldominerad naturskog (*Pinus sylvestris*) eller barrblandskog. Andelen lövträd är låg men av de som förekommer är björk (*Betula* spp.) det vanligaste trädslaget. Remsan längst ner i sluttningen, mellan riksvägen och sjön, täcks av gammal barrnaturskog. Upp mot Stentjärnåsens och Brännknallens toppar förekommer en del hållmarksimpediment men även högt belägna våtmarker bevuxna med en del senvuxna tallar och granar. Även i dessa högt belägna delar finns dock partier med lite mer produktiv skog.

Skogen är främst präglad av intern beståndsdynamik, där gamla träd dör och faller och nya växer upp, men även delvis av brand. Överlag är skogen flerskiktad, olikåldrig, men medelåldern på granbestånden är omkring 180 år och på tallbestånden drygt 200 år. Äldsta åldersbestämda tall är cirka 270 år och troligen finns ännu äldre tallar. Död ved utgörs främst av liggande ved och förekommer oftast sparsamt till måttligt men i mindre delar finns allmänt till rikligt med granlågor i olika nedbrytningsstadier. Brandsår i form av kolad ved förekommer.

Fältskiktet och bottenskiktet domineras främst av bärris och mossor men bitvis förekommer även inslag av lågörter, framförallt längs fukt- och källdråg. På de högt belägna våtmarkerna växer en hel del kärlväxter varav en del, som till exempel grönkulla (*Coeloglossum viride*), är kalkgynnade. I de grandominerade delarna av området har rödlistade arter av vedsvampar och lavar som indikerar lång kontinuitet av död ved och/eller en orörd skogsmiljö med hög och

jämn luftfuktighet registrerats. Exempel på sådana arter är gammelgransskål (*Pseudographis pinicola*), gränsticka (*Phellopilus nigrolimitatus*) och garnlav (*Alectoria sarmentosa*). I mer tallrik skog där historiska bränder har dragit fram har förekomster av rödlistade brandgynnade arter som vedskivlav (*Hertelidea botryosa*), vedflamlav (*Ramboldia elabens*), blanksvart spiklav (*Calicium denigratum*) samt den brandberoende arten kolflarnlav (*Carbonicola anthracophila*) registrerats. Vägkanterna längs riksväg 84, som korsar naturreservatet i nedre delen av nordostslutningen, är utpekade som artrika vägkanter och som en sträcka med kalkgynnad till kalkkrävande lågörtflora. Exempel på arter är fjällgentiana (*Gentiana nivalis*) och tätört (*Pinguicula vulgaris*). Många av arterna längs vägkanterna så som tillexempel brudborste (*Cirsium heterophyllum*) och ormrot (*Bistorta vivipara*) är slättergynnade. Ormrot är värdväxt för den starkt hotade fjärilen violett guldvinge (*Lycaena helle*) som även den kan finnas längs riksvägen.

Skogen har påverkats av en del tidigare plockhuggning och dimensionsavverkning och på en del ställen är skogen nyligen röjd på granunderväxt. I ett område i nordost förekom hyggesbruk 2021. På hygget har en del gammeltall lämnats och en produktiv bäckmiljö har lämnats orörd. En grovbruten körväg och en luftburen elledning går från områdets nordöstra hörn och västerut genom området.

Naturvårdsarter

Naturvårdsarter är enligt ArtDatabanken arter som är extra skyddsvärda, arter som indikerar att ett område har höga naturvärden eller arter som i sig själva är av särskild betydelse för biologisk mångfald. Inom begreppet naturvårdsarter återfinns rödlistade arter, fridlysta arter, nyckelarter, ansvarsarter, typiska arter och signalarter. När det gäller rödlistade arter har totalt 13 missgynnade/nära hotade (NT) arter hitintills registrerats inom området. I artförteckningen, bilaga 5, anges alla hitintills registrerade naturvårdsarter i naturreservatet Stentjärnåsen.

Förutom de naturvårdsarter som i bilaga 5 är utpekade som arter som ingår i naturreservatet finns arter längs vägkanterna på riksväg 84 som även dessa kan ingå i naturreservatet. Vägkanterna är utpekade som artrik vägkant och som en sträcka med kalkgynnad till kalkkrävande lågörtflora. Det finns även med ett flertal arter som normalt är fuktgynnade arter men som efter dessa vägkanter även växer på torr till mycket torr mark. Arter som kan förekomma längs vägkanterna inom naturreservatet är till exempel björnbrodd (*Tofieldia pusilla*), brudborste, fjällgentiana, kattfot (*Antennaria dioica*), korallrot (*Corallorhiza trifida*, fridlyst), Kung Karls spira (*Pedicularis sceptrum-carolinum*), kvastfibbla (*Pilosella cymosa* subsp. *cymosa*), liten blåklocka (*Campanula rotundifolia*), mjölkört (*Chamaenerion angustifolium*), ormrot, rosettjungfrulin (*Polygala amarella*), skogsfibblor (*Hieracium* sect. *Hieracium*), slätterblomma (*Parnassia palustris*), smalviva (*Primula stricta*), tätört, vårfingerört (*Potentilla crantzii*), ängsgentianor (*Gentianella* ssp.) samt violett guldvinge (starkt hotad, fridlyst och ingår i åtgärdsprogram). Lokaler vid vägkanterna har stor potential för att hysa violett guldvinge.

Kulturhistoria och tidigare markanvändning

I områdets sydöstra del finns fornlämningar i form av fångstgropar, varav två är ovala (lämningsnummer L1945:1754 och L1945:1755) och fyra är runda (L1946:8107; L1946:8506; L1946:8579 och L1946:8580). En del för Länsstyrelsen okända samiska forn- och/eller kulturlämningar förekommer troligtvis inom området. Generalstabskartan från 1923 visar området som skogbevuxet med en del glesbevuxna impediment och sjön Lossen med en

betydligt mindre vattenspiegel än vad den har idag vid högvatten. Lossen är numera en regleringsdamm som stod klar 1962 vilket medför kraftiga vattenmängdsväxlingar i sjön. Även ekonomiska kartan från 1976 visar området som skogbevuxet med en del glesbevuxna impediment. På toppen av Stentjärnåsen omgärdar naturreservatet en mindre vindkraftpark med fem vindkraftverk som togs i drift 2010 och ett tillhörande vägsystem. Dessa ligger dock strax utanför naturreservatet.

Rennäring

Området där naturreservatet är beläget ligger inom område för renskötsel gällande Ruvhten sijte samebys förhöstland, höstland och totala renbetesområde och sydvästra delen av naturreservatet ingår i Ruvhten sijte trivselland. Nästan hela området ligger även inom Ruvhten sijte samebys uppsamlingsområde för renar inför vinterflytten, vilket även är ett kärnområde av riksintresse för rennäring (Stentjärndalen/Hjällåsen/Stor-Kölsjön; enligt 3 kap. 5 § miljöbalken). Inom uppsamlingsområde finns bra bete och betesro under sensommaren till förvintern. Betet är variationsrikt och innehåller både lav- och myrbete och renen söker sig särskilt till området under svampsäsongen. Betesområdet är särskilt viktigt under senhöst och förvinter. Vid samtal med samebyn 2021 framkom att gräs ett viktigt betesslag inom gränsen för naturreservatet.

Friluftsliv

Området nyttjas, så vitt Länsstyrelsen känner till, endast i begränsad omfattning för vandring, utsiktsplats, jakt, fiske samt svamp- och bärplockning. Området är lätt att hitta och ta sig till med egen bil längs riksväg 84. Väl där är det dock relativt otillgängligt då terrängen är brant och stigar saknas.

Prioriterade bevarandevärden

Naturreservatets prioriterade bevarandevärden och därmed skälen för beslutet är:

- Grandominerad naturskog präglad av intern beståndsdynamik, inklusive kontinuitet av gamla träd och död ved i olika nedbrytningsstadier.
- Brandpräglad tallnaturskog, gamla brandskadade träd samt torrträd och lågor i olika nedbrytningsstadier.
- Bark- och vedlevande mossor, svampar, lavar, marklevande svampar, vedlevande insekter samt naturskogsgynnade och hålhäckande fåglar.

Åtgärdsprogram för hotade arter eller livsmiljöer

Vid förvaltningen av naturreservatet ska särskild hänsyn tas till av Naturvårdsverket fastställda åtgärdsprogram (ÅGP) för hotade arter eller livsmiljöer. Åtgärdsprogram som kan vara aktuella för detta naturreservat (tabell 1) har beaktats i de skötselåtgärder som anges i skötselplanen. Om Länsstyrelsen får ny kunskap om arter eller naturtyper berörda av ÅGP inom naturreservatet ska prioriterade åtgärder för dessa kunna utföras, under förutsättning att de inte bryter mot naturreservatets syfte och föreskrifter.

Tabell 1. Åtgärdsprogram (ÅGP) för hotade arter eller naturtyper som är särskilt viktiga för förvaltningen

Åtgärdsprogram	Kommentar
Brandinsekter i boreal skog	Troligen förekommer ingen av de utpekade ÅGP-arterna i naturreservatet i nuläget. Då naturvårdsbränning är en del av skötseln har detta åtgärdsprogram ändå beaktats framtagandet av beslut och skötselplan. Även inventering av brandberoende och brandgynnade insekter efter naturvårdsbränning finns med i skötselplanen. Området ligger eventuellt på lite för hög höjd för insekter men då brandgynnade insekter har en tendens att nyttja brandområden även på lite högre höjd samt att klimatförändringarna gör att det blir varmare och varmare, vilket gör att insekter kan överleva på högre höjder, leder detta till att detta att ÅGP är värt att beakta.
Skalbaggar på nyligen död tall och Skalbaggar på äldre död tallved	Ingen av de utpekade ÅGP-arterna har hitintills registrerats i området. Då gamla tallar (<i>Pinus sylvestris</i>) är vanliga i naturreservatet samt då naturvårdsbränning är en del av skötseln har dessa åtgärdsprogram ändå beaktats i framtagande av beslut och skötselplan. Även inventering av brandberoende och brandgynnade insekter efter naturvårdsbränning finns med i skötselplanen. Området ligger eventuellt på lite för hög höjd för insekter men klimatförändringarna ökar chansen att insekter kan leva på högre höjder. Det är relativt gott om gamla tallar (<i>Pinus sylvestris</i>) i området och naturvårdsbränning, som ökar mängden död tall, är en del av skötseln. Sammantaget leder detta till att ÅGP är värt att beakta.
Björklevande vedskalbaggar i Norrland	Ingen av de utpekade ÅGP-arterna har hitintills registrerats i området. Då det finns en del gamla björkar (<i>Betula</i> spp.) och det förväntas en relativt kontinuerlig tillförsel av död ved finns dock möjligheten att arterna kan etablera sig i framtiden. Om någon av ÅGP-arterna observeras ska åtgärdsprogrammet beaktas.
Violett guldvinge (<i>Lycaena helle</i>)	Violett guldvinge har inte noterats specifikt i naturreservatet men lokalerna vid vägkanterna längs riksväg 84 har stor potential att hysa violett guldvinge. Arten har på grund av detta beaktats i framtagandet av beslut och skötselplan då vägkanterna kan slås och på detta sätt kan värdväxten orrmot (<i>Bistorta vivipara</i>) gynnas. Kanterna slås av Trafikverket men beslut och skötselplan tar upp slätter av vägkanter som en del av skötseln så att det kan göras om behov uppstår.

PLANDEL

Skötsel och förvaltning av naturreservatets naturvärden

Den topografiska variationen vid Stentjärnåsen ger varierande naturtyper med höga till mycket höga naturvärden. Tidigare skogsbränder har bidragit till en mosaik av tall- respektive grandominerad skog och barrblandskog och varit en betydelsefull del för naturvärderena knutna till brand. Generellt utgörs större delen av naturreservatet av skogsvärdekärna. Skogsvärdekärnan är främst bestående av grannaturskog men även en del talldominerad naturskog, barrblandskog och lövträdsblandad barrskog förekommer. Resten av området utgörs av en relativt stor del impediment, en mindre del öppen våtmark samt en del utvecklingsmark. Områdets har delats in i två skötselområden (A och B) där den långsiktiga förvaltningen av områdets skogliga naturvärden skiljer sig åt.

Skötselområde A – Grannaturskog och barrblandskog präglad av både intern dynamik och historiska bränder (285 hektar)

Beskrivning

Skötselområde A är geografiskt uppdelat i två delområden, delområde A1 och A2 (280 respektive 5 hektar).

Skötselområde A är 285 hektar stort och utgörs främst av gammal, senvuxen, mestadels grandominerad, senvuxen naturskog på frisk och ibland fuktig mark (figur 2). Bitvis, bland annat i hela delområde A2 finns inslag med gammal barrblandnaturskog där tallandelen ökar något. Andelen lövträd är låg men av de som förekommer är björk vanligast. Skogen är vedsvampsrik och har hög medelbeståndsålder med en tydlig trädkontinuitet. Upp mot Stentjärnåsens och Brännknallens toppar förekommer en del torra hällmarksimpediment varvat med högt belägna våtmarker be vuxna med en del lågproduktiva tallar och granar. Även i dessa högt belägna delar finns dock partier med lite mer produktiv skog. Uppe vid Brännknallen finns solexponerade lodytor i en sydbrant.

Skogen är främst präglad av intern beståndsdynamik men även delvis av historiska bränder. Medelåldern på granbestånden är omkring 180 år och på tallbestånden 200-250 år. Äldsta åldersbestämda tall är cirka 270 år och troligen finns ännu äldre tallar. Granbeståndens medelålder indikerar att delar av området brann för cirka 180 år sedan. Mindre delar av området kan ha brunnit senare än för 180 år sedan. Brandspår i form av kolad ved och brandljud förekommer men då området inte brunnit på länge har grannaturvärden tagit över. Tillgången till död ved är spridd inom området men bitvis finns god kontinuitet av död ved. Fältskiktet och bottenskiktet domineras främst av bärris och mossor men bitvis förekommer även inslag av lågörter, framförallt längs fukt- och källdråg. I de grandominerade delarna av området har rödlistade arter av vedsvampar och lavar som indikerar lång kontinuitet av död ved och/eller en orörd skogsmiljö med hög och jämn luftfuktighet registrerats. Exempel på sådana arter är gammelgranskål gränsticka och garnlav. På en del brandskadad ved kan kolflarnlav ännu hittas. Det förekommer även en del död, hård tallkärnved, på vilka vedskivlav och vedflamlav växer. Ytterligare ett antal rödlistade arter finns registrerade inom området. På de högt belägna våtmarkerna och längs vägkanterna växer en del kalkgynnade och/eller slättergynnade kärlväxter.

Naturvärdena i skötselområde A är främst knutna till rörligt markvatten, långsamväxande gamla granar och skog med intern beståndsdynamik, långsamväxande gamla tallar, gamla tallöverståndare, brandskadad, kolad och tjärrik tallved samt våtmarker.

Skogen har påverkats av en del tidigare plockhuggning och dimensionsavverkning och på en del ställen är skogen nyligen röjd på granunderväxt.

Figur 2. Skötselområde A: a) grannaturskog och b) hållmark med senvuxen tall (*Pinus sylvestris*) uppe på Stentjärnåsen.

Bevarandemål

Skötselområdet ska i huvudsak bestå av grandominerad naturskog, talldominerade hållmarksinpediment och våtmarker samt inom överskådlig tid ha inslag av brandpräglad tallrik barrblandnaturskog. Skötselområdets struktur och sammansättning ska huvudsakligen vara präglad av intern beståndsdynamik, med stor andel gamla träd samt rikligt med torrträd och liggande död ved av olika förmultningsgrad. Inga brott i kontinuiteten av äldre levande träd ska ske och tillkomsten av olika typer av död ved ska ske kontinuerligt genom naturliga processer. På mindre delar av skötselområdet där tall fortfarande utgör en mer framträdande del, och inom överskådlig tid, bör branden, eller brandefterliknande åtgärder, ha en betydelse i skötselområdets fortsatta utveckling och strukturen och sammansättningen i dessa delområden ska vara mer öppen och med luckighet i trädskiktet. I perioder efter brand/naturvårdsbränning/brandefterliknande åtgärder ska delområden vara öppna och det ska finnas gamla, delvis skadade, levande tallar samt en riklig mängd av både stående och liggande skadad död ved. I senare stadier efter brand/naturvårdsbränning/brandefterliknande åtgärder kan skogen i dessa delområden vara mer sluten och gran tillåtas etablera sig men ska inte utgöra någon betydande del av trädskiktet. Humuslagret ska vara uttunnat eller saknas helt direkt efter brand/naturvårdsbränning och i efterföljande succession ska markvegetationen präglas av lavar och ris. Skötselområdet ska vara fritt från körsador, ha en naturlig hydrologi och vara fritt från främmande arter. Det ska finnas rikliga och stabila populationer av för naturtyperna typiska arter inom artgrupperna bark- och vedlevande mossor, svampar, lavar, vedlevande insekter samt naturskogsgynnade och hålhäckande fåglar. Den sammanlagda arealen för naturtyperna grandominerad naturskog, talldominerade hållmarksinpediment, våtmarker samt brandpräglad tallrik barrblandnaturskog ska vara omkring 285 hektar.

Förvaltningsinriktning

- Fri utveckling.
- Naturvårdsbränning alternativt avveckling av gran och brandefterliknade åtgärder.

Skötselåtgärder

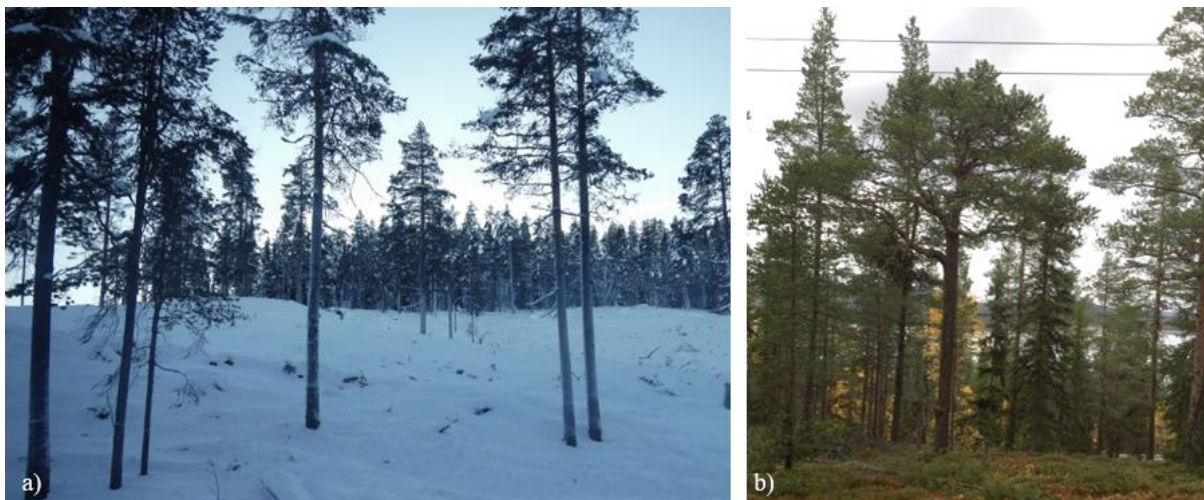
- Huvudsakligen inga, bevarandemålen förväntas till stor del uppnås genom fri utveckling.
- Upprättande av plan för naturvårdsbränning av små områden där gamla tallar, brandskadade tallar och brandskadad och/eller kolad ved framträder mer frekvent samt utförande av åtgärder enligt plan. Om naturvårdsbränning inte kan genomföras i området ska en plan för utglesning av gran och brandefterliknade åtgärder upprättas och åtgärder ska genomföras enligt plan. Föreskrift B5 medger att yngre granunderväxt kan tas ner, granris brännas samt granstammar kvistas och barkas. Granstammar kan delvis barkas om det bedöms finnas behov av detta för att inte riskera stora angrepp av granbarkborre och eventuellt kan en mindre del yngre gran tas ut från området. Om skötsel ska ske nära fångstgroparna ska det innan åtgärder utförs rådgöras med kulturmiljö och tillstånd för skötseln ska sökas.
- När/om naturvårdsbränning utförs, eller brand inträffar, bör en plan upprättas för uppföljande inventering av brandberoende och brandgynnade insekter och svampar. Insektsinventering bör ske trots att naturreservatet ligger på relativt hög höjd eftersom brandgynnade insekter har en tendens att även förekomma på lite högre höjd. Kunskapsläget är dock bristfällig gällande insektsektfaunan i höjdlägen, bland annat på grund av den pågående globala temperaturökningen som kan förändra olika arters utbredning, och insektsektfaunan bör därför undersökas.
- Om Trafikverkets slätter längs vägkanterna på riksväg 84 av någon anledning skulle upphöra ska Länsstyrelsen träda in och inom naturreservatets gränser årligen slå båda vägkanterna.
- Vid observation av främmande arter tas växter bort genom mekaniska metoder och djur genom jakt.

Skötselområde B – Utvecklingsmark för tallskog med inslag av brandrefugier (22 hektar)

Beskrivning

Skötselområdet B är 22 hektar stort och utgörs i huvudsak av ett område som avverkades 2021. På det avverkade området har en del gammeltall och brandrefugier lämnats (figur 3). I skötselområdet B är nuvarande naturvärdena knutna till gamla tallöverståndare och de områden som lämnats orörda. I de orörda områdena är naturvärdena knutna till det samma som i skötselområdet A. Hela skötselområdet B:s naturvärden kan dock med tiden utvecklas till att bli mycket höga genom naturvårdsbränning med sparade brandrefugier.

En grovbruten körväg går genom skötselområdets södra del och en luftburen elledning går från områdets nordöstra hörn och västerut genom området.

Figur 3. Skötselområde B: a) hygge med sparade tallar (*Pinus sylvestris*) och b) brandrefugie som lämnats orörd.

Bevarandemål

Skötselområdet ska bestå av talldominerad brandpräglad naturskog med en del inslag av brandrefugier. Skötselområdets struktur och sammansättning ska i huvudsak vara tydligt präglad av brand och branden ska ha en roll i områdets fortsatta utveckling. Skötselområdet ska vara fritt från främmande arter. Den brandpräglade skogen ska i perioder efter brand/bränning vara öppen och präglad av betydande mängder död ved. I senare stadier efter brand är området mer slutet. Skogen ska utgöra möjligt livsområde för brandberoende och brandgynnade arter. Det ska finnas rikliga och stabila populationer av för naturtyperna typiska arter inom artgrupperna bark- och vedlevande svampar, lavar, marklevande svampar, insekter samt naturskogsgynnade och hålhäckande fåglar. Brandrefugier ska utgöras av barrbland- och grannaturskog präglad av intern beståndsdynamik med stor andel gamla träd samt rikligt med torrträd och liggande död ved av olika förmultningsgrad. Inga brott i kontinuiteten av äldre levande träd ska ske och tillkomsten av olika typer av död ved ska ske kontinuerligt genom naturliga processer. Det ska finnas rikliga och stabila populationer av för naturtyperna typiska arter inom artgrupperna bark- och vedlevande mossor, svampar, lavar samt naturskogsgynnade och hålhäckande fåglar. Den sammanlagda arealen för naturtyperna talldominerad brandpräglad naturskog och brandrefugier ska vara omkring 22 hektar.

Förvaltningsinriktning

- Naturvårdsbränning.

Skötselåtgärder

- Upprättande av plan för naturvårdsbränning samt utförande av åtgärder enligt plan. I planen ska bränning av nuvarande hygge ingå.
- När naturvårdsbränning utförs, eller brand inträffar, bör en plan upprättas för uppföljande inventering av brandberoende och brandgynnade insekter och svampar. Insektsinventering bör ske trots att naturreservatet ligger på relativt hög höjd eftersom brandgynnade insekter har en tendens att även förekomma på lite högre höjd. Kunskapsläget är dock bristfällig gällande insektsektfaunan i höjdlägen, bland annat på grund av den pågående globala temperaturökningen som kan förändra olika arters utbredning, och insektsektfaunan bör därför undersökas.

- Vid observation av främmande arter tas växter bort genom mekaniska metoder och djur genom jakt.

Skötsel och förvaltning av naturreservatets friluftslivsvärden

Stentjärnåsen är ett förhållandevis känt namn genom Stentjärnåsens vindkraftpark men ett förhållandevis okänt utflyktsmål. Området för naturreservatet nyttjas, så vitt Länsstyrelsen känner till, endast i begränsad omfattning för vandring, utsiktsplats, jakt, fiske samt svamp- och bärplockning. Genom att området nu ges naturreservatsstatus kommer områdets höga naturvärden bli mer kända, vilket kan innebära ett ökat antal besökare. Områdets karaktär med brant sluttning och brist på stigar minskar dock sannolikheten för att det sker i någon större omfattning.

Bevarandemål

I anslutning till naturreservatet ska det finnas god information om naturreservatets naturvärden samt om de bestämmelser som gäller för naturreservatet.

Skötselåtgärder

- En informationstavla för naturreservatet och en varningsskylt för iskast från vindkraftverk sätts upp vid områdets entré. Tavla och skylt sätts upp bredvid körvägen, cirka 50 meter in från riksväg 84.

Dessutom ska följande lägre prioriterade åtgärder vara möjliga att utföra:

- Om behov av att göra plats för bilar uppstår, på grund av många besökare, anläggs parkeringsfickor längs körvägen. Parkeringsfickorna ska vara minst 50 meter in från riksväg 84.

Utmärkning av naturreservatets gräns

Naturreservatet skall utmärkas i fält enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

En översikt av skötselåtgärder som ska genomföras i naturreservatet Stentjärnåsen finns i tabell 2.

Tabell 2. Sammanfattning av skötselåtgärder som bör genomföras i naturreservatet Stentjärnåsen samt när dessa skötselåtgärder bör utföras.

Skötselområde	Skötselåtgärder	Prio.	När	Frekvens
Hela naturreservatet	Markering av naturreservatets gränser.	1	Inom 2 år	Återkommande vid behov
Hela naturreservatet	Undanröjande av främmande arter.	1	Vid behov	Återkommande vid behov
A	Upprättande av plan för naturvårds-bränning/brandefterliknade åtgärder, avveckling av gran samt inventeringar.	2	Inom 5 år	Engångsåtgärd

Skötselområde	Skötselåtgärder	Prio.	När	Frekvens
A	Åtgärder enligt upprättad plan för naturvårdsbränning/brandefterliknande åtgärder, avveckling av gran och inventering.	2	Inom 10 år	Enligt plan
B	Upprättande av plan för hyggesbränning, kommande naturvårdsbränningar samt inventeringar.	1	Inom 3 år	Engångsåtgärd
B	Åtgärder enligt upprättad plan för hyggesbränning och kommande naturvårdsbränningar samt inventeringar.	1	Inom 5 år	Enligt plan
Friluftsliv	Uppsättning av en informationstavla och varningsskylt för iskast.	1	Inom 1 år	Underhåll vid behov
Friluftsliv	Anläggande av parkeringsyta om/när behov uppstår.	3	Vid behov	Underhåll vid behov

Övriga uppgifter

Samråd och informerande

I samband med att plan för naturvårdsbränning tas fram ska samråd med Ruvhten sijte sameby ske. Stentjärnåsen är förhöstland, höstland och totalt renbetesområde för Ruvhten sijtes renskötsel och enligt Ruvhten sijte sameby är det mest gräsbete i området vilket endast kortvarigt missgynnas av bränning. I samband med att plan för naturvårdsbränning tas fram ska även samråd med rättighetshavare till luftledningen ske. Berg och Härjedalens miljö- och byggnämnd samt ägare till tillståndsgiven vindkraftsverksamhet strax utanför områdets gräns ska informeras i god tid innan naturvårdsbränning genomförs.

Bränningsplan

Syftet med en bränningsplan är bland annat att tydligt redovisa bränningsområdets avgränsning (geografiskt och i terrängen), beskriva kvalitativa mål med bränningen ur naturvårdessynpunkt samt att tydliggöra bränningens planering ur säkerhetssynpunkt.

Uppföljning

En uppföljning av beskrivna bevarandemål ska ske för varje skötselområde för bedömning av områdets bevarandetillstånd. Uppföljningsarbetet anges och utförs av Länsstyrelsen eller av denne enligt skrivna avtal utsedd uppdragstagare. Resultat från kommande uppföljning av bevarandestatusen kan eventuellt påkalla en revidering av skötselplan och målindikatorer. Målindikatorer för uppföljning av bevarandemålen för naturreservatets skötselområden anges i ett särskilt dokument kallat uppföljningsplan som fastställs separat.

Tillsyn

Länsstyrelsen ansvarar för fortlöpande tillsyn av att naturreservatets föreskrifter efterlevs.

Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Naturvårdsförvaltningen bekostas av Naturvårdsverket genom skötselanslag för biotopvårdande åtgärder, utmärkning av reservatets gränser, områdestillsyn samt löpande underhåll.

Källförteckning

Tryckta källor

- Roturier, S, m.fl. 2017. Restaurering av renlavsbete efter skogsbrand. Fakta Skog, Sveriges Lantbruksuniversitet, nr 15.
- Härjedalens kommun 2020. Översiktsplan för Härjedalens kommun.
- Härjedalens kommun 2010. Vindkraft i Härjedalens kommun – södra/östra delen. Tillägg/fördjupning Översiktsplan.
- Lundqvist, J, 1969: Jordartskarta över Jämtlands län, skala 1:200 000. Sveriges geologiska undersökning, serie nr: Ca 45
- Lundqvist J, 1984: Karta över berggrunden i Jämtlands län utom förevarande Fjällsjö k:n, skala 1:200 000. Sveriges geologiska undersökning, serie nr Ba 31
- Naturvårdsverket 2005. Naturvårdsbränning. Vägledning för brand och bränning i skyddad skog. Naturvårdsverkets Rapport 5438.
- Naturvårdsverket 2005. Naturskyddsåtgärder i skogmyrmosaiker. Vägledning. Naturvårdsverkets Rapport 5516.
- Naturvårdsverket 2006. Åtgärdsprogram för bevarande av brandinsekter i boreal skog. Naturvårdsverket rapport 5610.
- Naturvårdsverket 2008. Planering av naturreservat – vägledning för beskrivning, indelning och avgränsning. Naturvårdsverkets Rapport 5788.
- Naturvårdsverket 2008. Åtgärdsprogram för björklevande skalbaggar på björk i Norrland. Naturvårdsverket rapport 5843.
- Naturvårdsverket 2010. Uppföljning av skyddade områden i Sverige. Riktlinjer för uppföljning av friluftsliv, naturtyper och arter på områdesnivå. Naturvårdsverkets Rapport 6379.
- Naturvårdsverket 2013. Förvaltning av skogar och andra trädbärande marker i skyddade områden. Naturvårdsverket Rapport 6561.
- Naturvårdsverket 2013. Åtgärdsprogram för skalbaggar på nyligen död tall, 2014-2018. Naturvårdsverket rapport 6599.
- Naturvårdsverket 2014. Åtgärdsprogram för skalbaggar på äldre död tallved, 2014-2018. Naturvårdsverket rapport 6629.
- Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet och Handisam 2013. Tillgängliga natur- och kulturområden. En handbok för planering och genomförande av tillgänglighetsåtgärder i skyddade utomhusmiljöer. Naturvårdsverket Rapport 6562.
- Naturvårdsverket 2014. Åtgärdsprogram för violett guldvinge (*Lycaena helle*), 2014-2018. Naturvårdsverket Rapport 6603.
- Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen 2005, reviderad 2017. Nationell strategi för formellt skydd skog.
- Skogsstyrelsen 2000. Signalarter. Indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer.
- Skogsstyrelsen 2020. Handbok för inventering av nyckelbiotoper. Skogsstyrelsen, Jönköping.
- Skogsstyrelsen 2023. Kompletterad förteckning över Skogsstyrelsens signalarter, version 2023-1. Skogsstyrelsen, Jönköping

Sveriges Geologiska Undersökning 1984. Karta över berggrunden i Jämtlands län utom förevarande Fjällsjö k:n.

Källor på internet

Artdatabanken och Naturvårdsverket. Artportalen. www.artportalen.se.
Lantmäteriet, Historiska kartor: Generalstabskartan: Tännäs 76-1, 1923, samt Ekonomiska kartan, Valmåsen, 17C4-5i-j76, 1976. <http://historiskakartor.lantmateriet.se>.
Naturvårdsverket. EU:s direktiv för biologisk mångfald. <https://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/EU-och-internationellt/EUs-miljoarbete/Biologisk-mangfald-i-EU/EUs-naturvardsdirektiv/>.
Naturvårdsverket. Natura 2000 i Sverige. <https://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Skyddad-natur/Natura-2000/>
Naturvårdsverket. Biologisk mångfald. <https://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Vaxter-och-djur/Biologisk-mangfald/>
Naturvårdsverket. Process att bilda naturreservat. <https://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Skyddad-natur/Naturreservat/Process-att-bilda-naturreservat/>.
Naturvårdsverket. Vägledningar för arbetet med att bilda naturreservat. <http://naturvardsverket.se/sv/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Skyddade-omraden/Process-att-bilda-naturreservat/#planera>
Riksantikvarieämbetet. Fornminnesregistret. Fornsök: <https://app.raa.se/open/fornsok/>
Sametinget. Underlag för planer. www.sametinget.se/8382 Kartor över Riksintresse, strategiska platser och årstidsland
Skogsstyrelsen. Nyckelbiotoper och objekt med naturvärden. Skogsdataportalen <http://skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se/Skogsdataportalen/>
Sveriges lantbruksuniversitet (SLU). Rödlistade arter i Sverige. www.artfakta.se.

Övriga källor

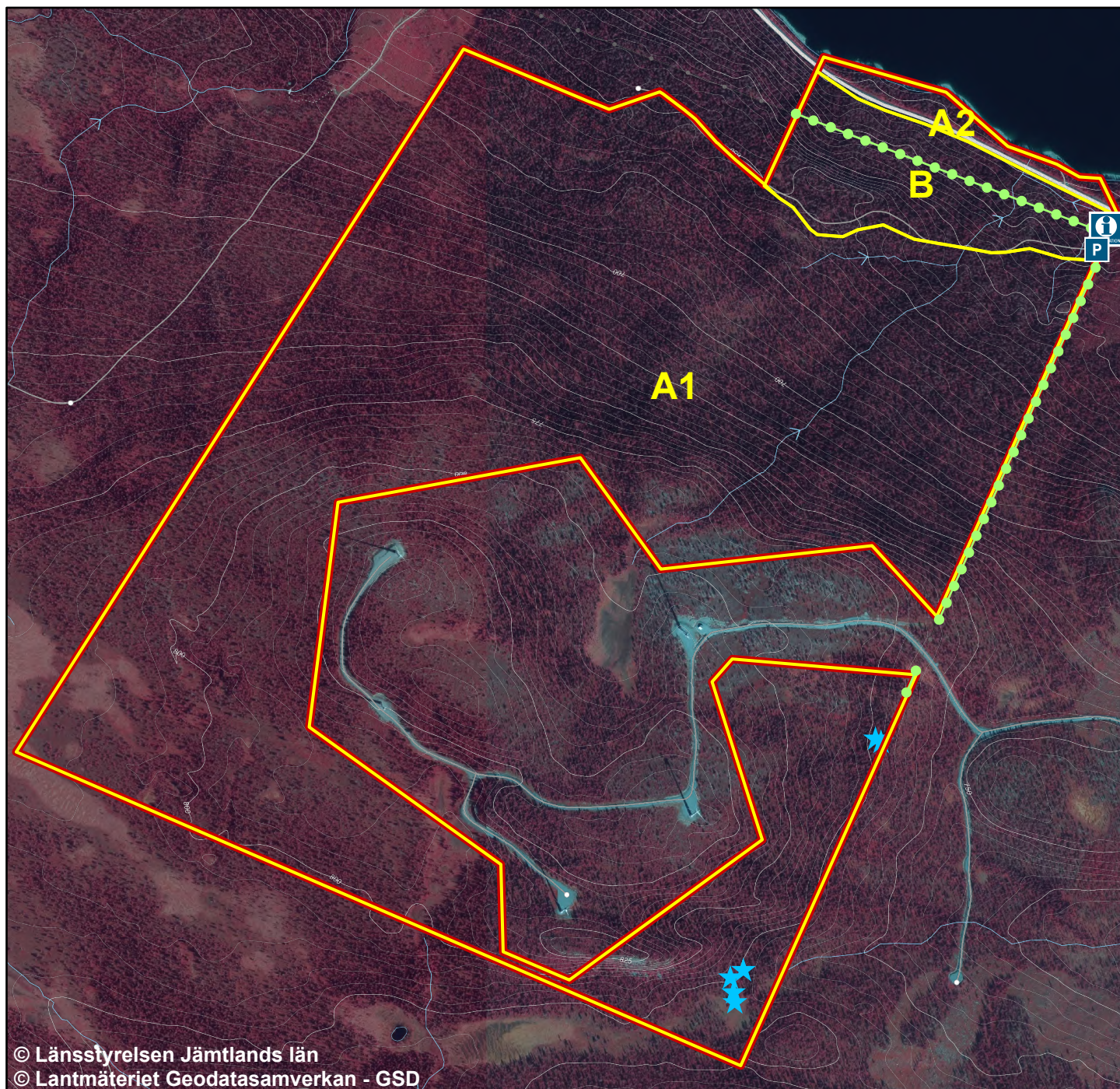
Berggrundsdata över Jämtlands län, hämtad från SGUs berggrundsdatabas 2024-04-03. © Sveriges geologiska undersökning (SGU)
Jordartsdata över Jämtlands län, hämtad från SGUs jorddatabas 2024-04-03. © Sveriges geologiska undersökning (SGU)
Länsstyrelsen i Jämtlands län. Länsstyrelsen naturvärdesinventeringar.

Foto: Länsstyrelsen Jämtlands län

Naturreservatet Stentjärnåsen

Skötselplankarta

© Länsstyrelsen Jämtlands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan - GSD

Gräns för naturreservatet Stentjärnåsen

Informationstavla och varningsskylt

Parkering

Skötselområden

A1 och A2. Fri utveckling i kombination med små inslag av naturvårdsbränning

B. Naturvårdsbränning

Hänsynsobjekt luftledning

Hänsynsobjekt fornlämning fångstgrop

0 500 1 000 m

Skala: 1:15 000

Höjdkurvor 5 m intervall

Artförteckning naturreservatet Stentjärnåsen

I artförteckningen nedan anges naturvårdsarter som hittills registrerats i naturreservatet Stentjärnåsen. Naturvårdsarter är enligt ArtDatabanken arter som är extra skyddsvärda, arter som indikerar att ett område har höga naturvärden eller arter som i sig själva är av särskild betydelse för biologisk mångfald. Inom begreppen återfinns rödlistade arter, fridlysta arter, nyckelarter, ansvarsarter, typiska arter och signalarter.

Förklaringar till kolumnen Kategori:

- Rödlistekategori: NT = missgynnad/nära hotad.
- § = Skyddad enligt Artskyddsförordningens (SFS 2007:845) paragraf 4, 5, 6, 7, 8 och/eller 9.
- ^ = Brandgynnad art.
- ^^ = Brandberoende art.
- ´ = Art som indikerar gammal skog eller gamla träd.
- ” = Art som indikerar kontinuitetsskog och/eller kontinuitet av död ved.
- ”” = Art som indikerar lövträdiskontinuitet eller gamla lövträd.
- fg = Art som växer på barr eller lövträd i gammal fuktig granskog.
- kt = Art som främst växer på torr, hård, gammal kärnved av tall.
- * = Indikatorart för kalkrik mark.

Förklaringar till kolumnen S- och E-art:

- S = signalart som inte är rödlistad men ändå en naturvårdart som signalerar höga naturvärden (Skogsstyrelsen, 2023).
- E = ekologisk ståndortsindikator som visar på speciella ståndorter som i kombination med andra miljöförhållanden (kriterier) eller andra arter kan visa på höga naturvärden (Skogsstyrelsen, 2023).
- P = prioriterad art i Skogsvårdslagen SKSFS 2014:7. Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd till Skogsvårdslagen. 2014, (Skogsstyrelsens författningssamling) Jönköping: Skogsstyrelsen.

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Kategori	S-, E-och P-art
Lavar			
Garnlav	<i>Alectoria sarmentosa</i>	NT, ”, fg	
Kolflarnlav	<i>Carbonicola anthracophila</i>	NT, ^^	
Blanksvart spiklav	<i>Calicium denigratum</i>	NT, ^, kt	
Vedskivlav	<i>Hertelidea botryosa</i>	NT, ^, kt	
Knottrig blåslav	<i>Hypogymnia bitteri</i>	NT, ”, fg	
Skrovellav	<i>Lobaria scrobiculata</i>	NT, ””, fg	
Stuplav	<i>Nephroma bellum</i>		S
Vedflamlav	<i>Ramboldia elabens</i>	NT, ^, kt	

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Kategori	S-, E-och P-art
Svampar			
Trådticka	<i>Climacocystis borealis</i>		S
Vedticka	<i>Fuscoporia viticola</i>		S
Kötticka	<i>Leptoporus mollis/erubescens</i>	NT, ”, fg	
Ullticka	<i>Phellinidium ferrugineofuscus</i>	NT	
Gränsticka	<i>Phellopilus nigrolimitatus</i>	NT, ”	
Granticka	<i>Porodaedalea chrysolom</i>	NT, ´	
Gammelgransskål	<i>Pseudographis pinicola</i>	NT, ´	
Kärlväxter			
Grönkulla	<i>Coeloglossum viride</i>	§, *	S
Liljekonvalj	<i>Convallaria majalis</i>	*	
Korallrot	<i>Corallorhiza trifida</i>	§	S
Kärrfibbla	<i>Crepis paludosa</i>		E
Äkta ängsnycklar	<i>Dactylorhiza incarnata</i> var. <i>incarnata</i>	§	
Brudsporre	<i>Gymnadenia conopsea</i>	§	S
Äkta lopplummer	<i>Huperzia europaea</i>	§	
Vanlig revlummer	<i>Lycopodium annotinum</i> subsp. <i>annotinum</i>	§	
Vanlig plattlummer	<i>Lycopodium complanatum</i> subsp. <i>complanatum</i>	§	
Ögonpyrola	<i>Moneses uniflora</i>		S
Spindelblomster	<i>Neottia cordata</i>	§	S
Ormbär	<i>Paris quadrifolia</i>		E
Kung Karls spira	<i>Pedicularis sceptrum-carolinum</i>	*	
Fjällskräp	<i>Petasites frigidus</i>	*	
Grönpyrola	<i>Pyrola chlorantha</i>		S
Fjällskära	<i>Saussurea alpina</i>	*	
Fåglar			
Talltita	<i>Poecile montanus</i>	NT, §	P
Tjäder	<i>Tetrao urogallus</i>	§	P